

شماره ۳۸۲

بریده جراید

از تاریخ: ۹۶/۰۶/۰۵ تا تاریخ: ۹۶/۰۶/۱۱

فهرست مطالب بریده جراید (شماره ۳۸۲)

عنوان مطلب	روزنامه	صفحه روزنامه	تاریخ چاپ
بخش خصوصی برای صلح	سایت تاجران	-	-
جایزه صادراتی؛ مشوق یا مانع	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۶/۰۵
تخصیص ۶۴ درصد تسهیلات به تولید	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۶/۰۵
اولویت‌های صنعتی دولت دوازدهم	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۶/۰۵
بدهکارانی که طلبکارند	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۶/۰۶
دور زدن نرخ سود	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۶/۰۶
صف تولید برای وام رونق	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۶/۰۶
تسهیلات کمکی به واحدهای تولیدی	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۶/۰۷
تلاش برای بازگشت رونق	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۶/۰۷
وزن‌کشی توسعه منطقه‌ای ایران	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۶/۰۷
بخش خصوصی بدون سقف در فضای ایران پرواز کند	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۶/۰۸
تاکید بر رونق غیر تورمی	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۶/۰۸
منشور چهارساله توسعه صنعتی	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۶/۰۸
منبع ارزش افزوده در تجارت خارجی	گسترش صمت	۴	۹۶/۰۶/۱۱
توانایی سیستم بانکی زیر ذره بین	جهان صنعت	۳	۹۶/۰۶/۱۱
۱۲ گام در سه ماه اول	دنیای اقتصاد	۳	۹۶/۰۶/۱۱

قابل ذکر است کلیه مطالب عنوان شده در فهرست فوق در سایت انجمن به نشانی www.aiti.ir در بخش «برگزیده نشریات» قابل رویت می باشد.

بخش خصوصی برای صلح

فرامرزی

معاهده های صلح و توافقنامه های مشارکت و دوستی میان ملتها را معمولاً دولتها و نمایندگانشان به امضا می رسانند ولی واقعیت این است که صلح و ثبات پایدار را نه فقط دولتها، بلکه ملتها با ایجاد و تثبیت ارتباطات عمیق و شکل دهی منافع مشترک درازمدت رقم می زنند. در طول تاریخ، تبادلات تجاری میان ملل یکی از اصلی ترین راه های ضمانت صلح و دوستی میان کشورها بوده و اکنون با پیشرفت فن آوری اطلاعات، بیش از پیش امکان این ارتباط های تجاری فراهم شده است. در چنین شرایطی بخش خصوصی به عنوان متولی اصلی کسب و کار و تجارت می تواند نقش بسیار موثری در ایجاد و تثبیت صلح منطقه ای و بین الملل بازی کند.

پدرام سلطانی پیشتر در یادداشتی تحت عنوان «بخش خصوصی و جامعه مدنی برای صلح» با اشاره به ویژگی های تاریخی و ژئوپولیتیک خاورمیانه و ناآرامی های این منطقه، از ضعف جامعه مدنی و دولت گرایی بخش خصوصی در ایران و دیگر کشورهای خاورمیانه سخن گفته بود. با نگاهی به تاریخ معاصر کشورمان می تواند دید که به رقم سابقه طولانی تجارت و کسب و کار در ایران و نقش آفرینی بازار در برخی از برچه های تاریخی، بخش خصوصی ما نقش تعیین کننده ای در جریان تحولات مهم داخلی و بین المللی چهار دهه گذشته ایفا نکرده است. اما واقعیت این است که اگر بخواهیم به آینده صلح پایدار در منطقه امیدوار باشیم باید همانقدر که به دانش و تدبیر سیاستمداران و دیپلماتها اتکا می کنیم، به همان اندازه نیز باید روی تعامل تجار و متولیان بخش خصوصی با همتایان منطقه ای و بین المللی خود نیز حساب باز کنیم.

دکتر سلطانی در یادداشت خود یادآور شده که حجم تجارت بین کشورهای منطقه خاورمیانه کمتر از ۱۰ درصد کل تجارت آنها با جهان است و این امر حکایت از گسستگی عمیق اقتصادی منطقه دارد. نایب رئیس اتاق ایران با اشاره به تشدید ناآرامی ها در خاورمیانه تاکید می کند که اکنون وقت آنست که جامعه مدنی و بخش خصوصی در کشورهای منطقه، در همین حد و اندازه ای که هستند، به غیبت جبری و تاریخی خود پایان دهند و برای حفظ صلح و توقف واگرایی و خصومت در این منطقه پا پیش نهند. ما نیز با دکتر سلطانی هم نظیریم که بخش خصوصی و اتاق های بازرگانی کشور در کنار همتایان خارجی خود می توانند و باید در جهت مشارکت و تعاملی عمل کنند که شرایط صلح پایدار را تسهیل کند.

فعالیت های بین المللی بخش خصوصی کشور باید از سوی دولت نیز تسهیل گردد. وجه برونگرایی اقتصاد مقاومتی نباید تنها ناظر بر فعالیت های نهادهای دولتی باشد و لازم است کنشگران غیر دولتی را نیز شامل شود. در طرح ارائه شده از سوی

دکتر ظریف آمده است که ایران نقشی تعیین کننده در حل بحرانهای منطقه ای دارد و از همین رو ما به عنوان قدرتی که در پی بازی برد-برد هستیم، خواستار منطقه ای امن، قدرتمند، پیشرفته و باثبات می باشیم. در این راستا همکاری های کسب و کارهای منطقه ای و نقش آفرینی بخش خصوصی کشورمان در ارتباط با بخش های خصوصی دیگر کشورها از اهمیت ویژه ای برخوردار می شود. در عین حال که این همکاری ها باید از سوی دولت تسهیل شود، فعالیت های بخش خصوصی نباید دولت مدار باشد. مهمترین نقش دولت رفع موانع برای ارتباطات آزاد میان کسب و کارهای بومی با بازارها و کسب و کارهای دیگر کشورهاست.

حضور فعال نمایندگان بخش خصوصی ایران در اجلاس دوسالانه اتاق های بازرگانی جهان که در آخرین روزهای تابستان امسال در سیدنی برگزار خواهد شد فرصت خوبی است تا همکاری های بخش خصوصی برای پیشبرد گفتمان صلح و ثبات پیگیری شود. جالب توجه است که عنوان اولین پنل نشست سیدنی که تحت عنوان «کسب و کار، درگیری و تروریسم: بازسازی صلح و رفاه» برگزار می شود حکایت از اهمیت رابطه فعالیت های بخش خصوصی و صلح بین المللی دارد. در توصیف این پنل آمده است: «شکی نیست که برای رسیدن به رشد درازمدت اقتصادی، صلح و ثبات مسیری سازنده تر از خشونت و جنگ و تروریسم است. کسب و کار می تواند و باید نقش موثری در برقراری صلح و ثبات محلی و منطقه ای و جهانی بازی کند و این امر از طریق تجارت، سرمایه گذاری، اشتغال، تولید ثروت، حکم رانی خوب و مسئولیت پذیری شرکت ها حاصل می شود.» (برای مشروح برنامه به این لینک مراجعه کنید)

خوشبختانه نمایندگان اتاق بازرگانی و دیگر سفرای بخش خصوصی کشورمان به خوبی به ظرفیت های کسب و کارها و بخش خصوصی کشور برای گفتمان سازی و شکل دهی به روند صلح و تعامل منطقه ای واقف هستند. این قدرتی است که در طول تاریخ به شکل همکاری های کسب و کارهای کشورهای مختلف جلوه کرده و اکنون امکان این همکاری ها بیشتر نیز شده است. این تعاملات به اتحاد و مشارکت هایی ارگانیک فراملی می انجامد و از آنجا که بر اساس منافع واقعی و عمیق مردم عادی سامان یافته، به صلح و امنیت پایدار و درازمدت نیز می انجامد. پدram سلطانی گفته که حضور فعال اتاق بازرگانی ایران در اجلاس امسال فرصتی طلایی برای کمرنگ کردن تنش های بین المللی علیه کشورمان است و حضور فعال بخش خصوصی ایران در اجلاس، تسهیل کننده ارتباط این بخش با دیگر کشورهای جهان خواهد بود. با افزایش فعالیت های بین المللی بخش خصوصی ایران، می توان امیدوار بود که شرایط برای نزدیکی بیشتر کسب و کارهای کشورمان با دیگر کشورها و شکل گیری همکاری ها و منافع مشترکی جدید فراهم شود.

جایزه صادراتی؛ مشوق یا مانع

منیر حضوری: چندی پیش مجتبی خسرو تاج به ابلاغ هزار و ۲۰۰ میلیارد ریال اعتبار برای اعطای جوایز صادراتی مربوط به صادرات غیرنفتی و غیرپتروشیمی در سال ۹۶ اشاره کرد.

بر اساس ردیف‌های مندرج در قانون بودجه سال ۹۶ کشور مقرر شده بود مبلغ هزار و ۲۰۰ میلیارد ریال به عنوان اعطای جوایز صادراتی مربوط به صادرات غیرنفتی و غیرپتروشیمی با اولویت صادرات محصولات دانش‌بنیان و مبلغ هزار میلیارد ریال به عنوان یارانه سود تسهیلات واحدهای تولیدی با اولویت تولید صادراتی پرداخت شود. کارشناسان در گفت‌وگو با صمت به بررسی این مقوله پرداختند و معتقدند اگر جوایز صادراتی با درصد بالایی برای کالاهای صنعتی تمام شود و به کالاهایی که ارزش افزوده پایینی دارند تعلق نگیرد ما تنها از کالاهای صنعتی با ارزش افزوده بالا حمایت کرده‌ایم و رقابت‌پذیری در بخش دیگری از صنعت مغفول می‌ماند. به گفته معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت، سازمان برنامه و بودجه در خرداد امسال از ابلاغ ۸۵ درصدی این مبلغ یعنی هزار و ۲۰۰ میلیارد ریال برای اعطای جوایز صادراتی مربوط به صادرات غیرنفتی و غیرپتروشیمی با اولویت صادرات دانش‌بنیان و ۸۵۰ میلیارد ریال به عنوان یارانه سود تسهیلات واحدهای تولیدی با اولویت تولید صادراتی خبر داد. با توجه به اینکه مجموع صادرات غیرنفتی ایران در ۴ ماه نخست امسال به ۱۳ میلیارد و ۴۵۹ میلیون دلار رسیده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۹/۵۴ درصد کاهش داشته سوال این است که اقداماتی از این قبیل تا چه حد می‌تواند به رشد صادرات کمک کند و چقدر این مسئله قابلیت اجرا دارد؟

جایزه صادراتی کمک به رشد تولید

مسعود بنابیان، عضو هیات نمایندگان اتاق ایران در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: پرداخت جایزه صادراتی برای رشد و توسعه صادرات خیلی خوب است اما بحث پایداری توسعه صادرات خیلی مهم است. از آنجایی که سابقه داشته مبالغی پرداخت و بعد از مدتی قطع شده در نتیجه باعث شده که دولت به عنوان یک بدهکار بزرگ شناخته شود. بنابراین اجرایی شدن و پیوسته بودن این امر خیلی مهم است. شاید در حال حاضر که ما از این موضوع صحبت می‌کنیم دیگر خیلی از صادرکننده‌ها در عرصه نباشند و کنار رفته باشند اما به هر حال برای اعتمادسازی باید به صادرکننده‌هایی که وعده داده شده جوایز صادراتی داده شود. این عضو هیات نمایندگان اتاق ایران درباره اهمیت عملیاتی شدن این ابلاغیه و همچنین اولویت‌بندی آن گفت: باید مزیت‌های صادراتی شناخته شود و آنچه نیاز است و در آن مزیت صادراتی داریم مورد توجه قرار بگیرد. اگر جوایز صادراتی با درصد بالایی برای کالاهای صنعتی تمام شود و به کالاهایی که ارزش افزوده پایینی دارند تعلق نگیرد ما فقط به سمت کالاهای صنعتی با ارزش افزوده بالا رفته‌ایم. او درباره اهمیت جوایز صادراتی برای صادرات غیرنفتی تأکید کرد: به‌طور قطع اگر از تجربه‌های گذشته استفاده کنیم و هدفمند پیش برویم، می‌توانیم روی صادرات غیرنفتی تأثیرگذار باشیم. بنابیان با اشاره به بهره بالایی بانکی در کشور ادامه داد: در کشور ما بهره‌های بانکی خیلی بالاست. وقتی با این شرایط ما در بازارهای خارجی حضور پیدا می‌کنیم می‌بینیم با کسانی رقابت می‌کنیم که بهره بانکی در کشورشان ۳ درصد است. در این شرایط اگر نرخ تمام شده در بازار هدف پایین‌تر بیاید به‌طور قطع می‌تواند روی صادرات ما تأثیرگذار باشد. اگر برنامه‌ای داشته باشیم که بتوانیم در این بازار ورود کنیم و بعد وارد فاز توسعه صادرات شویم گام‌های مؤثری برداشته‌ایم. او درباره اهمیت دادن چنین جوایزی برای صنایع کوچک در کشور گفت: از آنجاکه مراحل اولیه هزینه‌های صادراتی خیلی بالاست و تولیدکننده مشکلات جدی در این حوزه دارد بنابراین بازاربازی و حضور اولیه در یک بازار به تولیدکننده‌ها خیلی کمک می‌کند. اگر بنگاه‌های کوچک برای صادرات مورد توجه قرار بگیرند این مهم می‌تواند برای آنها خیلی انگیزه ایجاد کند.

پرداخت جوایز صادراتی منطقی نیست

در حالی که مسعود بنابیان، عضو هیات نمایندگان اتاق ایران پرداخت جوایز صادراتی را مثبت ارزیابی کرد اما حامد نیک‌رفتار، فعال اقتصادی این روند را غیرمنطقی می‌داند. نیک‌رفتار در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: میزان صادرات یک کشور نمایانگر میزان رقابت‌پذیری صنایع آن کشور در بازارهای جهانی است. بنابراین اگر محصولات کشوری امکان صادرات به سایر کشورها را نداشته باشند می‌توان گفت که آن کشور در تولید آن محصول رقابت‌پذیر نبوده و از بهره‌وری کافی هم برخوردار نیست. او ادامه داد: برای افزایش میزان رقابت‌پذیری صنایع کشور که در نهایت منتج به افزایش صادرات می‌شود باید با یک برنامه جامع توسعه صنعتی نسبت به تعیین اولویت‌های صنعتی کشور که همان صنایع رقابت‌پذیر هستند اقدام کرده و در این بین

هرگونه پارانه‌ای را برای افزایش میزان بهره‌وری این صنایع اختصاص داد. به عنوان مثال می‌توان از پرداخت پارانه برای هزینه‌های تحقیق، توسعه، نوآوری و استفاده از فناوری‌های روز دنیا یاد کرد. این فعال اقتصادی استفاده از جوایز صادراتی یا پرداخت پارانه صادراتی را نادرست دانست و گفت: اینکه جوایز صادراتی تنها مبتنی بر حجم صادرات یک محصول باشد تصمیم درستی تلقی نمی‌شود. در واقع اگر یک محصول ایرانی کیفیت لازم را برای رقابت در بازار جهانی نداشته باشد نباید با پرداخت پارانه به تشویق صادرات آن اقدام کرد زیرا از یک طرف برند ملی را در سطح جهانی بدنام می‌کنیم همان‌طور که در گذشته در بازار آسیای میانه اتفاق افتاد و از طرف دیگر صنایع ضعیف را به حفظ محصولات بی‌کیفیت خود ترغیب می‌کنیم. او در ادامه از معایب جوایز صادرات سخن گفته و اظهار کرد: در بسیاری از موارد به محض اطلاع طرف خارجی از پرداخت مشوق‌های صادراتی، درخواست کاهش نرخ محصول را از صادرکننده ایرانی داشته که این موضوع اثر جوایز صادراتی را کاهش می‌دهد. در این میان محصولاتی هم وجود دارند که کاهش یا افزایش نرخ آنها تاثیر چندانی در میزان صادرات آنها ندارد و تقاضای جهانی برای این نوع محصولات ایرانی ثابت و مشخص است در نتیجه در این مواقع نیز پرداخت جوایز صادراتی منطقی به نظر نمی‌رسد. نیک‌رفتار با اشاره به سابقه اعطای جوایز صادراتی گفت: فارغ از درست بودن یا نبودن پرداخت جوایز صادراتی با بررسی سوابق این موضوع می‌توان دریافت که این جوایز اغلب طبق برنامه‌های مصوب پرداخت نشده است. اگرچه در ابتدای سال ۹۵ سازمان برنامه و بودجه به ابلاغ مبلغ ۲ هزار و ۷۰۰ میلیارد ریال برای مشوق‌های صادراتی اقدام کرد ولی در نهایت مبلغ ۵۰۰ میلیارد ریال برای این منظور تخصیص داده شد که کمتر از ۲۰ درصد رقم مصوب است بنابراین می‌توان انتظار داشت که صادرکنندگان نوعی بدبینی به مصوبات سازمان برنامه و بودجه داشته و اطمینان کافی از تخصیص این رقم نخواهند داشت. او با توجه به فرآیند طولانی و زمان‌بر برای اخذ این جوایز صادراتی باعث می‌شود که بسیاری از صادرکنندگان این کمک دولت را چندان موثر ندانسته یا منافع آینده و احتمالی نشات گرفته از این تصمیمات دولت را در نرخ محصولات خود منعکس نکنند.

روزنامه جهان صنعت / یکشنبه ۹۶/۰۶/۰۶ شماره ۳۷۱۵ صفحه ۳

تخصیص ۶۴ درصد تسهیلات به تولید

صفحه اقتصاد: گروه اقتصادی- نظام بانکی کشور که در حال حاضر اوضاع مساعدی ندارد و با تنگنای شدید مالی و کمبود نقدینگی دست و پنجه نرم می‌کند، وظیفه خطیر تامین مالی واحدهای تولیدی در سطح کشور را بر عهده دارد و به واسطه تنگنای موجود و نیز فشارهای شدیدی که از سوی دولت برای پرداخت تسهیلات اعمال می‌شود، روزبه‌روز با دشواری‌های بیشتری مواجه می‌شود. با این حال برای گرداندن چرخ صنعت کشور، چاره‌ای جز اتکا به شبکه بانکی نیست و روش‌های دیگر تامین مالی آن‌گونه که باید و شاید در اقتصاد ایران جا نیفتاده‌اند و به همین دلیل است که از فضای اقتصادی کشور با عنوان «اقتصاد بانک‌محور» یاد می‌شود. از سوی دیگر سیاست‌های اقتصادی دولت برای دستیابی به توسعه اقتصادی در سطح ملی از طریق تامین مالی بخش‌های تولیدی آن‌طور که شایسته است، نتوانسته سایه رکود را از سر جامعه بردارد و رونق اقتصادی را در سراسر جامعه گسترده سازد و باید تجدیدنظری جدی برای شیوه هدایت منابع مالی و اولویت‌های اقتصادی بنگاه‌ها در دستور کار قرار گیرد. این در حالی است که دولت و بانک مرکزی با وجود آگاهی کافی نسبت به مشکلات و معضلات عدیده بانک‌های کشور، نمی‌توانند از هدایت منابع سیستم بانکی به سمت تولید و تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی چشم‌پوشی کنند و راهکاری جز الزام بانک‌ها به پرداخت این تسهیلات به بنگاه‌هایی که خود با مشکلات اقتصادی متعدد از جمله کمبود نقدینگی دست به گریبان‌اند وجود ندارد. باید توجه داشت که مشکل کمبود نقدینگی بنگاه‌های اقتصادی کشور، مشکل خود بانک‌ها نیز هست به طوری که آنها نه تنها از ارائه تسهیلات مناسب به بنگاه‌ها ناتوان هستند که برای هزینه‌ها و تعهدات مالی خود نیز دچار مشکل شده و بخشی از هزینه‌های خود را از محل اصل سپرده‌های بانکی که از طریق ارائه سودهای بالا جذب کرده‌اند، تامین می‌کنند. با این تفاسیر به نظر می‌رسد دایره مشکلات سیستم بانکی تمامی ندارد و همچون زنجیره‌ای که به دیگر بخش‌های اقتصاد متصل است، مدام تحت تنش و فشاری که از هر سو بر این زنجیر وارد می‌شود، قرار دارد. در این راه سیاست‌های متعددی برای رهایی بانک‌ها از بحران تنگناها ارائه شده است اما اثربخشی هیچ‌کدام از آنها قابل توجه نبوده و تنها راهکاری که می‌تواند کمک حال شبکه بانکی شود، برداشتن بار مسوولیت از دوش آنهاست تا از این طریق پس از مدتی آرامش در نظام بانکی و تجدید قوای آن، امیدوار

به نقش‌آفرینی مثبت بدنه بانکی کشور در اقتصاد برای سال‌های پیش رو بود. گفتنی است یافتن راه‌های جایگزین تامین مالی می‌تواند این بار سنگین مسوولیت را کاهش داده و از طریق تمرکز بر بازارهای سرمایه یا جذب سرمایه‌گذاری خارجی، می‌توان به جبران ظرفیت‌های خالی اقتصاد و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط در راستای دستیابی به رونق و توسعه ملی دست یافت.

تلاش دولت و بانک‌ها برای دستیابی به رونق

هر چند به نظر می‌رسد در سال جاری تخصیص سهم بیشتری از تسهیلات پرداختی شبکه بانکی به واحدهای تولیدی نسبت به سال‌های گذشته، خلاف این امر را نشان می‌دهد و دولت با علم به مشکلات و تنگناهای بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری کشور، روزه‌روز در حال بزرگ‌تر کردن سهم بانک‌ها از تامین مالی اقتصاد کشور است و این امر به تشدید تنش‌های شبکه بانکی منجر خواهد شد و از سوی دیگر آن‌طور که شایسته است، از بین بردن رکود و بازگشت رونق به اقتصاد ایران همچنان با دشواری‌های ساختاری مواجه است و به سادگی دست‌یافتنی نخواهد بود.

در همین رابطه بانک مرکزی با اعلام خبر اعطای ۵۴۸۳ هزار میلیارد ریال تسهیلات توسط شبکه بانکی در سال ۱۳۹۵ و رشد ۳۱/۴ درصدی آن نسبت به سال گذشته، تاکید کرد: ۶۴ درصد از کل تسهیلات پرداختی شبکه بانکی در سال گذشته به واحدهای تولیدی تخصیص داده شده است. بانک مرکزی در دومین گزارش از سلسله گزارش‌های خود با عنوان «گزارش خدمت» که به مناسبت هفته دولت منتشر می‌شود، این رقم را اعلام و تصریح کرد: این بانک در راستای هدایت منابع به سمت تولید و تمرکز بر تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی با هدف بهره‌برداری از ظرفیت‌های خالی اقتصاد و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط (SME's) اقدامات شایسته‌ای انجام داده است که از جمله این اقدامات می‌توان به تخصیص ۶۴ درصد از کل تسهیلات پرداختی شبکه بانکی در سال گذشته به واحدهای تولیدی اشاره کرد. در ادامه به بررسی میزان تامین سرمایه واحدهای تولیدی، اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج، سطح روابط کارگزاری و شرایط ساماندهی بازار ارز پرداخته خواهد شد.

حمایت از تولید

بانک مرکزی در گزارش خود اقدامات صورت گرفته در راستای تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی و بنگاه‌های کوچک و متوسط از طریق تسهیلات پرداختی شبکه بانکی را به شرح زیر برشمرد است:

- اعطای ۵۴۸۳ هزار میلیارد ریال تسهیلات توسط شبکه بانکی در سال ۱۳۹۵ و رشد ۳۱/۴ درصدی آن نسبت به سال گذشته

- تخصیص ۶۴ درصد از کل تسهیلات پرداختی شبکه بانکی در سال ۱۳۹۵ به حمایت از تولید و تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی. این نسبت برای تسهیلات اعطایی به بخش صنعت و معدن معادل ۸۲/۳ درصد بوده است.

- طی چهار ماهه نخست سال ۱۳۹۶، کل تسهیلات پرداختی شبکه بانکی معادل ۱۵۳۳/۱ هزار میلیارد ریال بوده که نسبت به رقم مشابه سال گذشته به میزان ۱۸/۴ درصد رشد داشته است. مضاف بر این، ۶۴/۹ درصد از تسهیلات پرداختی شبکه بانکی در این دوره، به تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی اختصاص داشته که این میزان برای بخش صنعت و معدن معادل ۸۶/۷ درصد بود.

- ابلاغ «دستورالعمل تامین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط» به شبکه بانکی کشور در اردیبهشت سال ۱۳۹۵ و خرداد سال ۱۳۹۶

- اعطای بالغ بر ۱۷۵ هزار میلیارد ریال تسهیلات به بیش از ۲۴/۹ هزار بنگاه کوچک و متوسط از ابتدای سال ۱۳۹۵ تا ۳۰ مردادماه سال ۱۳۹۶

- مشارکت فعال شبکه بانکی در طرح خرید تضمینی گندم شامل ۴۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات شبکه بانکی و ۲۹ هزار میلیارد ریال از محل انتشار اوراق مرابحه و فروش آن به بانک‌ها (مجموعاً بالغ بر ۶۹ هزار میلیارد ریال که ۴۵ درصد از کل تامین مالی خرید تضمینی گندم کشور در سال ۱۳۹۵ را شامل می‌شود).

اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج

جهت‌گیری اصلی بانک مرکزی در تامین مالی خرد اقتصاد، بر اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج متمرکز بوده است. در همین راستا با تلاش بانک مرکزی، در طول سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۹۸/۲ هزار میلیارد ریال تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به بیش

از ۱/۰۲ میلیون نفر از متقاضیان پرداخت شده که نسبت به سال ۱۳۹۴ تعداد و ارزش آن به ترتیب ۲۶/۶ و ۳۰۰/۸ درصد رشد داشته است. در چهارماهه سال ۱۳۹۶ نیز ۳۴/۸ هزار میلیارد ریال تسهیلات به بیش از ۳۳۱ هزار نفر اعطا شده است. از ابتدای مردادماه تا پایان شهریورماه سال جاری، طرح ضربتی اعطای تسهیلات قرض الحسنه ازدواج در راستای کاهش صف دریافت کنندگان تسهیلات قرض الحسنه ازدواج، با تمرکز بر مناطق محروم و همکاری ۱۱ بانک، در دستور کار بانک مرکزی قرار گرفته است. با طرح ضربتی وام ازدواج، تا پایان مردادماه در مجموع ۲۴۵ هزار فقره وام ازدواج به زوجین اعطا شده است که ۶۰ هزار فقره از آن در استان‌های محروم و کم برخوردار و ۱۸۵ هزار فقره در سایر استان‌ها و مناطق کشور تخصیص یافته است. آمار پرداختی در چهارماهه اول سال جاری به طور میانگین برای تمام بانک‌های عضو در سامانه وام ازدواج (۲۱ بانک) تعداد ۷۵ هزار نفر بوده که در مردادماه پرداختی از نظر تعداد بیش از سه برابر شده است.

گسترش روابط کارگزاری

همچنین جهت گیری اصلی بانک مرکزی در زمینه گسترش روابط کارگزاری بر استفاده از ظرفیت‌های برجام جهت تعامل با بانک‌های بزرگ و افزایش روابط کارگزاری در سطح بین‌الملل استوار بوده است. انتظار می‌رود پس از توافق بزرگ هسته‌ای میان ایران و گروه ۵+۱، تعداد روابط کارگزاری بانک‌های ایرانی که در دوران تحریم‌ها به میزان قابل توجهی کاهش یافته بود، به تدریج به سطح مطلوب بازگردد. تدریجی بودن بازگشت روابط کارگزاری، دلایل متعددی دارد که یکی از آنها فرآیندهای پیچیده و طولانی اجرای استانداردها و ضوابط بین‌المللی فعالیت‌های بانکی است که بعد از بحران مالی سال‌های ۲۰۰۹-۲۰۰۷ تشدید شده‌اند. تلاش در جهت پیاده‌سازی استانداردهای مالی مورد قبول در سطح بین‌المللی جهت انطباق هر چه بیشتر شبکه بانکی کشور با استانداردهای بین‌المللی (نظیر الزامات اخیر بانک مرکزی در زمینه رعایت استانداردهای گزارش‌دهی مالی و ابلاغ دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه موسسات اعتباری با اضافه کردن ریسک بازار و ریسک عملیاتی به محاسبات نسبت کفایت سرمایه)، تکمیل پرسش‌نامه‌های مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم بانک‌های کارگزار جهت ایجاد روابط کارگزاری و پاسخ به استعلام بانک‌های ایرانی در این زمینه، انجام بازرسی جامع از تمامی بانک‌ها در خصوص نحوه اجرای مقررات مبارزه با پولشویی و تدوین و ابلاغ بخشنامه‌ها به شبکه بانکی در راستای اجرای مصوبات شورای عالی مبارزه با پولشویی از جمله اقدامات اجرایی بانک مرکزی در این زمینه بوده است. البته در سایه گشایش‌های ایجاد شده از تاریخ اجرای برجام تا پایان سال ۱۳۹۵، شبکه بانکی کشور ۷۰۴ رابطه کارگزاری با ۲۴۹ بانک دنیا ایجاد کرده است. طی این مدت، ۱۷/۹ هزار فقره گشایش اعتبار اسنادی، ۱/۹ هزار فقره ثبت سفارش برات اسنادی و ۸۰/۲ هزار فقره حواله ارزی صادر شده است. ارزش دلاری خدمات مذکور بیش از ۳۸ میلیارد دلار و شامل ۱۷/۷ میلیارد دلار گشایش اعتبار اسنادی، حدود چهار میلیارد دلار برات اسنادی و ۱۶/۶ میلیارد دلار حواله ارزی است.

ساماندهی بازار ارز

جهت گیری اصولی بانک مرکزی در حوزه بازار ارز، استمرار آرامش و ثبات در این بازار بوده است که در همین راستا، اقدامات زیر انجام شده است:

- پاسخگویی مناسب به متقاضیان واقعی ارز (واردکنندگان به ویژه واردکنندگان کالاهای اساسی و ملزومات تولید و متقاضیان ارز خدماتی نظیر دانشجویان و بیماران)

- تقویت سمت عرضه بازار ارز (از طریق هدایت ارز صادرکنندگان به ویژه واحدهای پتروشیمی به بازار ارز و مجاز کردن صرافی‌های بانک‌ها به خرید و فروش ارز با نرخ آزاد)

- ابلاغ دستورالعمل و ضوابط اجرایی خرید و فروش ارز به نرخ آزاد

- توسعه روابط کارگزاری با بانک‌های خارجی

- فروش ارز با نرخ بازار برای اعتبارات اسنادی با نرخ روز گشایش یا نرخ معامله اسناد.

روزنامه دنیای اقتصاد / یکشنبه ۹۶/۰۶/۰۵ شماره ۴۱۲۹ صفحه ۳

اولویت‌های صنعتی دولت دوازدهم

ایرنا: معاون امور صنایع وزارت صنعت، معدن و تجارت گفت: ۶ هزار واحد کوچک و متوسط صنعتی با بیش از ۶۰ درصد پیشرفت فیزیکی در کشور شناسایی شده است که براساس برنامه، این واحدها باید تا پایان سال به بهره‌برداری برسند.

محسن صالحی نیا «حفظ و توسعه اشتغال، بازسازی تجهیزات واحدهای صنعتی و تکمیل زنجیره‌های تولید» را از جمله مهم‌ترین محورهای وزیر جدید و وزارت صنعت، معدن و تجارت دولت دوازدهم برشمرد و افزود: حفظ سطح تولید در شرایط فعلی و بهره‌برداری حداکثری از ظرفیت‌های موجود به‌منظور تثبیت شرایط واحدهای صنعتی در مرحله نخست و افزایش تولید هدف‌گذاری شده است. وی بازسازی و نوسازی فرآیند تولید واحدهای صنعتی در کشور را ضروری دانست و ادامه داد: برای افزایش تولید در کشور باید علاوه بر بازسازی و نوسازی تجهیزات و ماشین‌آلات واحدهای صنعتی، به دنبال آموزش و کیفی‌سازی محصولات واحدهای صنعتی کشور با تکیه بر خلاقیت، نوآوری و به روز کردن تولیدات با ذائقه مردم و بازار بود. صالحی نیا با بیان اینکه نوآوری در تولید اجتناب‌ناپذیر است، افزود: استمرار فعالیت واحدهای تولیدی نیازمند نوسازی و اصلاح ساختار تولید است. وی تکمیل زنجیره‌های تولید را از اولویت‌های مهم وزارت صنعت، معدن و تجارت در دوره جدید عنوان کرد و گفت: افزایش تولید و کاهش هزینه نهایی محصول نیازمند تکمیل زنجیره‌های تولیدی است که باید اقدام‌های گسترده‌ای صورت گیرد و وزارت صنعت، معدن و تجارت از واحدهای صنعتی که به دنبال تکمیل زنجیره تولید خود باشند، حمایت می‌کند. صالحی نیا با اشاره به اجرای طرح پرداخت تسهیلات رونق صنعت در کشور ادامه داد: تاکنون بیش از ۱۴۰ هزار میلیارد ریال به ۱۲ هزار واحد صنعتی در حوزه صنعت تسهیلات رونق صنعت پرداخت شده؛ ضمن اینکه امسال نیز پرداخت تسهیلات به ۱۰ هزار واحد تولیدی هدف‌گذاری که تاکنون بیش از ۲ هزار واحد به بانک‌ها معرفی شده است. معاون امور صنایع وزارت صنعت، معدن و تجارت با بیان اینکه شاخص‌های تولید در کشور مثبت شده است، ادامه داد: از ابتدای امسال شاخص‌ها، روند افزایشی تولید در کشور به‌ویژه در خودروسازی، فولاد، لوازم خانگی، پتروشیمی و صنایع تبدیلی کشاورزی را مثبت نشان می‌دهند. وی دانش بنیان شدن صنعت در تمامی رشته‌ها و صنایع مرتبط را از دیگر اولویت‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام کرد و گفت: دانش بنیان بودن صنایع متعلق به هیچ صنعت خاصی نیست، بلکه باید علاوه بر صنایع مدرن و پیشرفته، تمامی صنایع نسبت به استفاده از علوم روز دنیا در تولید محصولات خود برنامه‌ریزی جدی داشته باشند. صالحی نیا تاکید کرد: محصولاتی که از ظرفیت‌های سرزمینی بی بهره و در ایجاد و تولید آن از دانش و فناوری روز دنیا استفاده نشده باشد، به‌طور قطع مزیت صادراتی مناسبی نخواهند داشت. وی در ادامه توجه به صنعت نساجی در کشور را خواستار شد و افزود: صنعت نساجی مانند صنایع غذایی از اهمیت بسیاری برخوردار است که با توجه به نیاز کنونی کشور و ظرفیت‌های اشتغال بالای این واحدهای صنعتی، سرمایه‌گذاری در این صنعت بسیار ضروری است.

روزنامه گسترش صمت / دوشنبه ۹۶/۰۶/۰۶ شماره ۸۵۰ صفحه ۴

ریشه یابی زنجیره بدهکاری در اقتصاد ملی

بدهکارانی که طلبکارند

منیر حضوری: مطالبات معوق دیرزمانی است که به معضل اقتصاد کشور تبدیل شده است چراکه پیمانکاران، بانک‌ها و صندوق‌های بازنشستگی از یک سو از دولت طلب دارند و از سوی دیگر نمی‌توانند بدهی خود را به بخش‌های دیگر بپردازند. با سنگینی بدهی‌های دولت در این حوزه برخی باور دارند هیچ وقت نمی‌توان مشکل را حل کرد و دولت از عهده پرداخت این همه پول بر نمی‌آید و البته در مقابل برخی هم باور دارند که این بدهی‌ها رقم زیادی نیست اما برای پرداخت آن به مدیریت و شفاف‌سازی نیاز است. از آنجاکه ما به درآمدهای نفتی وابسته هستیم در سال‌هایی که این درآمد کمتر شده و رکود اقتصادی بر کشور حاکم بوده دولت نتوانسته بدهی خود را بدهد و بدهی‌ها روی هم انباشته شده است. به طوری که برای مثال، مجموع بدهی‌های دولت در بخش صندوق‌های بازنشستگی حدود ۲۰۰ میلیارد دلار معادل ۸۰۰ هزار میلیارد تومان می‌شود. در این باره که پرداخت بدهی‌ها از سوی دولت چقدر می‌تواند به گردش پول و در نتیجه رونق تولید کمک کند با کارشناسان اقتصاد به گفت‌وگو نشستیم.

گله‌مندی پیمانکاران

حسین ساسانی، کارشناس اقتصاد در گفت‌وگو با صمت به بدهی‌های دولت به پیمانکاران اشاره کرد و گفت: مشکل اصلی این است که دولت به بسیاری از پیمانکاران و شرکت‌هایی که با آن کار می‌کنند بدهکار است. این بدهکاری باعث می‌شود که پیمانکاران هم به شبکه بانکی بدهکار شوند و به دلیل کمبود نقدینگی نتوانند بدهی خود را پرداخت کنند. در حال حاضر به هر پیمانکاری که مراجعه می‌کنیم گله می‌کند آنقدر طلب از دولت دارد که نمی‌تواند کاری از پیش ببرد. به این ترتیب بیشتر

افرادی که در فهرست بدهکاران بانکی با ارقام بالا قرار دارند کسانی هستند که طلب‌های زیادی از دولت دارند. او ادامه داد: حال اگر دولت تمامی بدهی‌های خود را طبقه‌بندی کند و بر اساس بودجه‌ای که در اختیار دارد بتواند طلب پیمانکاران را پرداخت کند باعث می‌شود پیمانکاران هم بدهی خود را به شبکه بانکی پرداخت کنند و در نتیجه این باعث می‌شود که پول در گردش باشد، از رکود خارج شویم و رونق از طریق تزریق پول تحقق یابد. این کارشناس اقتصاد بیان کرد: اضافه بر اینکه پیمانکاران به بانک‌ها بدهی دارند و نمی‌توانند آن را پرداخت کنند بین کارفرمایان هم این رابطه را می‌بینیم. یعنی وقتی به بازار می‌رویم می‌بینیم که شرکت‌ها قدرت پرداخت چندانی ندارند. در نتیجه باعث شده که در جامعه رکود شکل بگیرد و افراد به هم اعتماد نکنند. اگر بخواهیم به این روش جلو برویم متأسفانه رابطه‌ای که باید در تجارت و صنعت بین تاجران باشد از بین می‌رود و در نتیجه کسی حاضر نمی‌شود کار کند. بسیاری از پیمانکاران این باور را دارند که ما قرار نیست کار کنیم چرا که آرامش خاطر را نداریم. او تأکید کرد: در این روند اگر چرخه درست شود اینها می‌توانند بدهی خود را به بانک‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی پرداخت کنند و این امر می‌تواند موجب اشتغال و رونق شود. ساسانی اظهار کرد: درآمد دولت مشخص است یا از طریق فروش نفت یا از طریق دریافت مالیات و عوارضی است که از مردم می‌گیرد. دولت باید برنامه‌ریزی مالی و بودجه‌بندی دقیق انجام دهد و براساس اولویت، کارهای خود را پیش ببرد و از هزینه‌هایی که بیهوده است جلوگیری کند. او تأکید کرد: در واقع دولت وقتی بزرگ می‌شود هزینه‌هایش هم زیاد می‌شود بنابراین برای حل مشکل دولت باید سعی کند خود را کوچک کند، هزینه‌ها را کاهش دهد و در مباحث مالی سعی کند سالم‌سازی کند تا بتواند منابع مالی را به کسانی بدهد که به آنها بدهکار است و می‌تواند اقتصاد را به رونق بیندازد. این کارشناس اقتصاد در آخر گفت: کاری که دولت برای شفاف‌سازی باید انجام دهد این است که تمام هزینه‌هایی که در قالب بودجه بیرون می‌دهد را منتشر و اعلام کند که تمامی درآمدهایی که حاصل نفت و مالیات است کجا صرف می‌شود و صورت منابع و مصارف را روشن کند. اینکه در طول سال چقدر منابع مالی می‌آید در شبکه و در کجاها صرف می‌شود. به این ترتیب از تمامی حیف و میل‌ها جلوگیری می‌شود.

بدهی‌ها ریشه‌های تاریخی دارند

محمد وطن‌پور، کارشناس اقتصاد در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: بحث بدهی دولت ریشه‌های تاریخی دارد، از آنجاکه دولت به درآمدهای نفتی وابسته بوده در نتیجه در سالی که درآمدهای نفتی کاهش پیدا کرده در بودجه عمومی مسئله ساز شده چراکه تعهدات دولت در طرف هزینه رو به افزایش بوده است. حال به این عوامل می‌توان بلاپای طبیعی، هزینه‌های پیش‌بینی نشده یا مواردی از این قبیل را هم اضافه کرد. او ادامه داد: زمانی که این اتفاق می‌افتد دولت برای اینکه بتواند تعهدات خود را انجام دهد و درآمدهایش هم محقق شود به اصطلاح خود را متعهد و بدهکار می‌کند. به این ترتیب در قالب پیمانکاری یا قرض گرفتن از نهادهای پولی و مالی قرار داد می‌بندد و بعد پولی هم ندارد که بدهد. او با اشاره به اینکه این ناهماهنگی و به اصطلاح کسری بودجه ساختاری است، اظهار کرد: اینکه چه کسی رئیس‌جمهوری شود در مثبت کردن این تراز نقشی ندارد. وقتی کسری بودجه ساختاری شده باشد دولت بدهکار بلندمدت می‌شود. این کارشناس اقتصاد اظهار کرد: دولت ما در این حوزه به لحاظ تاریخی عملکرد مناسبی نداشته است. تا اینکه دولت یازدهم چندین بار تلاش کرد در مقابل تعهدات خود پاسخگو باشد در نتیجه به سمت ابتکار عمل‌هایی برای ساماندهی مطالبات دستگاه‌ها رفت. به طور مثال می‌توان به تولید اوراق بدهی اشاره کرد تا حسابرسی دقیق‌تر شود. وقتی در یک ساختار شکننده مالی همواره بدهکار حرکت می‌کنید شرایط اصلاً خوب نیست ما باید یک بار برای همیشه مشکل را حل کنیم. به جای اینکه تلخی بی‌پایان داشته باشیم باید پایان تلخ را تجربه کنیم و یک بار برای همیشه سنت‌های نامبارک را بشکنیم. ما در اقتصاد به تحول شگرف نیاز داریم. نقطه ابتدایی این می‌تواند باشد که دولت نسبت به تعهداتش به تمام کارگزاران اقتصادی یک بار به صورت واقعی پایان بخشد. براساس بودجه عملیاتی نسبت به بستن بودجه‌های سال بعد با وسواس بیشتری نسبت به هزینه‌ها و درآمدهایش کسری بودجه ساختاری را از اقتصاد دولت زده و بدهکار بردارد. دولت مثل یک خانواده می‌ماند که همه چیز دارد اما بدهکار است. باید با فروختن چند قلم، بدهی خود را رفع کند و بعد از آن نسبت به افزودن آنها تلاش کند. او ادامه داد: تعهدات دولت در حوزه صندوق‌ها پیمانکاران و بانک به قدری سنگین شده که هیچ دولتی نمی‌تواند از عهده رفع این مسئله با بودجه جاری برآید. تا زمانی که تراز دخل و خرج دولت شفاف نشود و بر اساس بودجه عملیاتی بسته نشود این اجازه را می‌دهد که درآمدهایش را پایین‌تر و هزینه‌ها را بالاتر ببرد و در طول زمان دچار کسری بودجه

ساختاری نشود. وطن‌پور در آخر تاکید کرد: دولت باید یک بار برای همیشه ساختار فسادزده و رانت‌گونه بی‌در و پیکر بدهی را حل کند.

روزنامه جهان صنعت / دوشنبه ۹۶/۰۶/۰۷ شماره ۳۷۱۶ صفحه ۳

دور زدن نرخ سود

رییس کل بانک مرکزی

صفحه اقتصاد: گروه اقتصادی- با مصمم شدن بانک مرکزی برای کاهش نرخ سود بانکی و الزام بانک‌ها به رعایت نرخ سود مصوب، مجموعه‌ای از بانک‌های سطح کشور و موسسات مالی و اعتباری برای جذب منابع مالی بیشتر و ربودن نقدینگی در دست مردم و ورود آن به حساب‌های خود به تکاپو افتاده‌اند، که به نظر می‌رسد با وجود تصمیم بانک مرکزی برای بازگرداندن انضباط پولی به شبکه پولی و بانکی کشور، هم‌اکنون شاهد بی‌انضباطی‌ها و هیجانات منفی در این شبکه و حتی در بازار ارز هستیم. بانک مرکزی در راستای فراهم کردن و تمهید شرایط برای کاهش نرخ‌های سود بانکی متناسب با اقتضای اقتصاد کلان و به ویژه نرخ تورم، در تیرماه سال ۹۵ مصوبه سود تسهیلات عقود مشارکتی و غیرمشارکتی را به بانک‌ها ابلاغ کرد که در آن نرخ حداکثر ۱۵ درصد برای سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار یک‌ساله مقرر شده بود. با این حال در طول یک سال گذشته در تضاد با قانون مصوب، بسیاری از بانک‌ها و موسسات مالی در کشور، نسبت به این تصمیم بانک مرکزی تمکین نکرده و بعضاً با نرخ‌های سود ۲۰ تا ۲۳ درصدی پذیرای مشتریان در شعب خود بوده‌اند. به طوری‌که افراد با سر زدن به شعب بانک‌های معتبر و دارای نام و نشان و صحبت با مسوولان شعبه، انواع و اقسام طرح‌های سپرده‌گذاری با نرخ‌های متفاوت و با اختلاف چندین درصدی نسبت به نرخ مصوب را می‌توانستند ملاحظه و انتخاب کنند و این سوال پیش می‌آید که براساس چه ترفندی، بانک‌ها از نرخ سود مصوب تخطی و رقم‌های بالاتری به مشتریان خود ارائه می‌کنند. دولت و بانک مرکزی نیز نسبت به فرار از قانون توسط بانک‌ها آگاهی داشتند اما قادر به واکنش و مقابله با فعالیت بانک‌ها نبودند یا می‌توان گفت با علم به تنگناها و بحران‌های شبکه بانکی، دست بانک‌ها را در این زمینه باز می‌گذاشتند تا مشکلات گذشته بانک‌ها و موسسات پیش از پیش نشود. اما هم‌اکنون با جدیت بانک مرکزی در الزام بانک‌ها به تبعیت از نرخ‌های سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی، فصل تازه‌ای در سیستم بانکی و فضای اقتصادی کشور باز خواهد شد؛ با این حال شروع این فصل با حاشیه‌ها و هیاهوی بسیاری همراه بوده است.

سیگنال به بازار ارز

در طول هفته اخیر بانک‌ها در تکاپو برای جذب سپرده‌های بیشتر و حفظ منابع قبلی، از طریق ارسال پیامک به برخی مشتریان با نیت تعیین تکلیف سپرده‌های آنها، اقدام به فراخواندن مردم به شعب خود کرده‌اند تا از این طریق آخرین تلاش‌های خود برای سپرده‌گذاری با همان نرخ‌های ۲۰ تا ۲۳ درصدی را به کار بندند زیرا مطابق ابلاغیه بانک مرکزی تمامی حساب‌هایی که پیش از این افتتاح شده‌اند شامل نرخ‌های جدید نخواهند شد و نرخ سود علی‌الحساب در قراردادهای منعقد شده قبلی تا پایان مدت زمان قرارداد که حداکثر یک سال شمسی خواهد بود، معتبر است. به همین دلیل برخی بانک‌ها حتی با افزایش ساعت کاری خود (بعضاً تا ساعت ۶ بعد از ظهر)، به دنبال حداکثر استفاده از زمان باقی‌مانده و هر یک به نوبه خود در تلاش برای ربودن منابع مالی و تعداد مشتریان بیشتر هستند؛ در واقع ابلاغیه جدید بانک مرکزی که با هدف انضباط پولی و مالی منتشر شده بود، در روزهای اخیر تنها منجر به بی‌انضباطی بیشتر در بانک‌ها و همچنین بازار ارز شده است. به طوری‌که در چند روز گذشته شاهد سیگنال‌هایی به بازار ارز بوده‌ایم و نرخ دلار تجربه افزایش چند تومانی داشته و امروز به رقم ۳۸۷۰ تومان رسیده است و برخی کارشناسان دلیل آن را در هیجانات پیش‌آمده در شبکه بانکی و تکاپوی بانک‌ها و مشتریان برای جابه‌جایی نقدینگی می‌دانند. مجموع این عوامل باعث شده است اوضاع متفاوتی در شبکه پولی و بانکی ایجاد شود و باید دید از یازدهم شهریورماه که بانک‌ها مکلف به تبعیت از نرخ سود خواهند بود، فضای شبکه بانکی و بخش‌های تولید و تجاری کشور دستخوش چه تغییراتی خواهد شد هر چند به نظر می‌رسد بانک‌ها آمادگی لازم برای کاهش نرخ سود را ندارند و اقدام دستوری بانک مرکزی را مطابق میل خود نمی‌دانند چراکه نرخ سود دستوری در بازار همواره بانک‌ها را به سمت یک رقابت منفی با یکدیگر پیش برده است و هیچ‌گاه شرایط به گونه‌ای نبوده که نرخ سود به سمت رقابتی شدن پیش رود و فضای تولید و تجارت کشور در اولویت قرار گیرد و همواره هدف، جذب سهم بیشتری از منابع

مردمی و پر کردن گاو صندوق‌های بانک‌ها بوده است. با این حال به نظر می‌رسد بانک مرکزی راهکارهایی در دست دارد که شبکه بانکی را ملزم به تبعیت از نرخ سود مصوب خواهد کرد که البته با حرف و حدیث‌های بسیاری همراه است. از قول یک مقام آگاه بانک مرکزی این وعده را به بانک‌ها داده است که کمبود منابع بانک‌ها از طریق ذخایر خود بانک مرکزی جبران خواهد شد و بانک‌ها می‌توانند با اضافه برداشت از منابع مالی بانک مرکزی، کمی از مشکلات خود را حل و فصل کنند؛ راهکاری که هرچند می‌تواند نفعی برای بانک‌ها داشته باشد اما به واسطه وارد کردن پول پر قدرت در سیستم بانکی منجر به بالا رفتن پایه پولی در جامعه و خطر افزایش تورم خواهد شد. در کنار این افزایش حجم نقدینگی، باید بالا رفتن میزان بدهی شبکه بانکی به بانک مرکزی را نیز مورد توجه قرار داد که می‌تواند در بلندمدت اثرات منفی را در سیستم بانکی به همراه داشته باشد. ضمن اینکه ذخایر بانک مرکزی هم محدود بوده و این سوال مطرح می‌شود که تا چه میزان می‌توان اضافه برداشت داشت.

گزارش‌های میدانی از بانک‌ها

با این حال آن‌طور که بانک مرکزی اعلام کرده، پس از مهلت تعیین‌شده دیگر هیچ عذر و بهانه‌ای از سوی شعب بانکی پذیرفته‌شده نیست و همه باید نرخ‌های یکسان را در شعب اعمال کنند. حتی این بخشنامه، راه را برای صندوق‌های سرمایه‌گذاری بانک‌ها که به اعتقاد بانک مرکزی، فرزند ناخلف سیستم بانکی هم هستند، بسته و اعلام کرده حتی صندوق‌های قابل معامله در بورس هم حق افزایش نرخ سود را بالاتر از نرخ‌های مصوب ندارند.

بر این اساس، ظاهر بخشنامه می‌گوید همه راه‌های منتهی به پرداخت نرخ سود بالاتر در نظام بانکی ایران بسته شده و راه دور زدن و عدم تمکین نسبت به ناظر و سیاستگذار پولی و بانکی کشور وجود ندارد. این در شرایطی است که البته تجربه نشان داده نظام بانکی ایران، حداقل در این مورد بسیار نوآور است و شرایط را به گونه‌ای پیش می‌برد که همیشه طرح‌هایی را در پستو داشته باشد تا در روز مبادا رو کند و به نوعی آن‌گونه که خودش دلش می‌خواهد، مصوبات را اجرایی کند. بررسی‌های میدانی در زمینه ارسال پیامک به مشتریان از طریق بانک‌ها نشان می‌دهد بانک‌ها قصد دارند سپرده بیشتری جذب کنند و آنهایی هم که حتی چند ماهی به سررسید یک‌ساله شدن‌شان باقی مانده است را با شیوه‌های جذاب، به تمدید پیش از موعد فراخوانند تا بلکه مطمئن باشند یک‌سال دیگر هم آن سپرده را در اختیار دارند. هر چه باشد، بعد از یکسان‌سازی نرخ سود، البته اگر همه به آن پایبند باشند، مشتری خیلی برایش تفاوتی ندارد که در کدام بانک و موسسه سپرده‌گذاری کند چراکه همه سود یکسان می‌دهند. یکی از مشتریان نظام بانکی در گفت‌وگو با مهر می‌گوید: بانک‌ها شروع به جذب سپرده‌های بالای صد میلیون تومان با طرح‌ها و شرایط ویژه‌ای کرده‌اند که بالاخره پیشنهادشان هم تا حدودی برای مشتریان جذاب است به این معنا که برخی بانک‌ها با هدایت هدفمند سپرده‌گذاران به سمت سپرده‌گذاری در شعب خود، تلاش دارند در این مدت‌زمان محدود، مشتری را متقاعد کنند که در بانک آنها سپرده‌گذاری خود را انجام دهد. وی می‌افزاید: سپرده‌ای حدود صد میلیون تومان را در صندوق یک بانک سپرده‌گذاری کرده بودم که سررسید آن مه‌ماه است اما اکنون بانک پیامکی را ارسال کرده که برای تعیین تکلیف سپرده خود به بانک مراجعه کنید؛ درحالی‌که هنوز چند ماهی زمان باقی است. به گفته این مشتری نظام بانکی، وقتی به شعبه مراجعه کردم، از موضوع کاهش نرخ سود به میزان ۱۵ درصد مطلع شدم و به این ترتیب، به درخواست متصدی باجه، سپرده خود را لغو و آن را با یک سپرده دیگر یک‌ساله که نرخ سودی معادل ۲۰ درصد دارد، جایگزین کردم، هر چه باشد نرخ بیست درصدی بهتر از پانزده درصد است.

وضعیت به کجا خواهد رسید

در عین حال، یکی دیگر از مشتریان نظام بانکی با نمایش پیامکی که از سوی یکی از بانک‌ها برایش ارسال شده، می‌گوید: بانک این پیامک را ارسال کرده و درخواست نموده تا برای تعیین تکلیف سپرده به شعبه مراجعه کنم؛ من هم که با تعلل دو، سه روزه برای مراجعه به شعبه، مواجه بودم، مجدد با تماس از سوی کارمندان شعبه مواجه شدم که اصرار داشتند که هر چه سریع‌تر کار را پیش برده و برای تعیین تکلیف سپرده به شعبه مراجعه کنم. در این میان یکی از مشتریان نظام بانکی با اعلام پیامک دریافتی خود از سوی یک بانک می‌گوید: این بانک خاص حاضر است که برای سپرده یک‌ساله، ۲۲ تا ۲۳ درصد سود بپردازد و این شرایط جذابی است که ممکن است هرکسی را اغوا کند. او می‌افزاید: متن پیامک به این شرح است: مشتری گرامی بانک...، با توجه به بخشنامه اخیر بانک مرکزی در خصوص نرخ سود سپرده‌ها، خواهشمند است جهت تعیین تکلیف سپرده‌های خود تا پایان هفته جاری به شعبه مربوطه در این بانک مراجعه فرمایید. شماره مرکز تماس...

بنابراین مردم شاهد چنین تلاش‌هایی برای جذب سپرده هستند. به هر حال این روزها هرگونه رفتاری از سمت بانک‌ها برای جذب سپرده بیشتر دور از ذهن نیست؛ چراکه وضعیت منابع برخی از بانک‌ها مناسب نیست و هنوز هم ردپای سودهای موهومی در ترازنامه آنها به چشم می‌خورد و به نظر می‌رسد این اوضاع نامساعد گریبان دیگر بازارها همچون ارز و سکه را هم خواهد گرفت که نشان می‌دهد این طرح در ابتدای اجرایی شدن خود که بدون مشکل و حاشیه نبوده است، در ادامه هم احتمال دارد با اثرات منفی برای شبکه بانکی و بدنه اقتصادی کشور همراه باشد که لزوم اتخاذ سیاست‌های دقیقی را از مسوولان اجرایی و ناظر می‌طلبد.

آغاز دوره‌ای دوباره برای بهبود شرایط اقتصادی

ولی‌الله سیف -دبیر دولت یازدهم به پایان آمد و حکایت خدمت در دولت دوازدهم همچنان باقی است. نیم‌نگاهی به پشت سر و برخی مشکلات پشت سر گذاشته شده مایه دلگرمی و امید است و انجام کارهای بزرگ و ناتمام پیش رو، نیت الهی، روحیه‌ای جهادی، تلاشی مضاعف و خستگی‌ناپذیر و بدون چشمداشت می‌طلبد. رشد منفی اقتصادی، افزایش لجام‌گسیخته نرخ تورم، تلاطم در بازار ارز، افت قابل ملاحظه رشد سرمایه‌گذاری، تحریم‌های ناعادلانه بین‌المللی، وقفه در همکاری‌های مالی جهانی و ده‌ها معضل جدی دیگر، بخشی از مشکلات به‌جامانده از گذشته برای دولت تازه تاسیس یازدهم در سال ۱۳۹۲ بود. مشکلاتی که فضای ناامیدی نسبت به آینده را پیش‌روی اقتصاد کشور و مردم قرار داده بود. در ایامی چنین سخت و صعب، دولتمردان تدبیر و امید به پاس اعتماد مردم خوب ایران که با رای خود مقدمات حضور دولتی مقتدر را فراهم آوردند از همان ابتدا برای آبادانی ایران سرافراز هم‌پیمان شده و هر آنچه را که در توان داشتند در طبق اخلاص گذاشتند و به فضل الهی توانستند با اتخاذ سیاست‌های اصولی و هماهنگ بر بخش قابل توجهی از مشکلات غلبه کرده و دستاوردهای درخور ملاحظه‌ای به دست آورند. موفقیت دستگاه دیپلماسی در مذاکرات هسته‌ای، اصلاح انتظارات و بهبود چشم‌انداز بلندمدت اقتصادی کشور، دستیابی به نرخ پایدار تکریمی تورم و رشد بی‌نظیر دورقمی اقتصادی در جهان، رعایت انضباط مالی و تدبیر مصارف و مخارج دولت، هدایت نقدینگی سرگردان کشور و مهار نوسانات نرخ ارز، ثبات در بازار و برقراری آرامش در پهنه اقتصادی کشور، تعمیق نظارت به منظور انتظام بخشی و شفافیت در شبکه بانکی و ساماندهی موسسات فاقد مجوز، تامین مالی سالم اقتصاد و هدایت منابع به سمت فعالیت‌های تولیدی، ثبات در بازارهای دارایی به منظور تقویت انگیزه‌های سرمایه‌گذاری مولد و ایجاد اشتغال پایدار، بخشی از این دستاوردها و موفقیت‌هاست که به فضل الهی و در سایه همدلی سازنده و حسن تدبیر دولتمردان کارآزموده و تقسیم کار در دستگاه‌های اجرایی به منظور طراحی و اقدام مناسب در راستای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در دولت یازدهم تحقق یافت. بی‌تردید توفیقات حاصله در دولت یازدهم که مطالبه به حق و مورد انتظار مردم شریف ایران بود، آینده‌ای روشن را در افق امید ایشان تصویر کرد. این مهم در اعتماد و رای قاطع آنها و نمایندگان‌شان در خانه ملت به دولت تدبیر و امید، تبلوری درخشان یافت و به تشکیل دولت دوازدهم منجر شد و طبیعی است که در این دولت که بیش از گذشته با مشکلات آشناست و به رهنمون رهبری معظم انقلاب، اقتصاد اولویت واقعی آن و اصلاح نظام بانکی، سرمایه‌گذاری، رشد نقدینگی و مساله قاچاق از مهمات آن است، باید با روحیه خطرپذیری و شجاعت به‌طور هماهنگ تصمیم‌گیری و عمل کرد و علاوه بر حفظ دستاوردهای قبلی، به عنایت خداوند رحمان و با استفاده موثر از ظرفیت‌های رشد و توسعه قابل توجه کشور، اهدافی مانند انکا به درآمدهای غیرنفتی، نوسازی و بازسازی صنایع، مردمی کردن اقتصاد، تحقق عدالت اجتماعی، تشویق سرمایه‌گذاری جدید داخلی و خارجی، تحول مالیاتی و در نهایت مبارزه با فقر و تحقق قول ریشه‌کنی آن در کشور را تا پایان این دولت دنبال کرده و به سرانجام رساند. اکنون که به فضل الهی و با اعتماد مردم در ادامه راه گذشته و آغاز دوره‌ای دوباره قرار گرفته‌ایم، با اذعان به این مهم که تا رسیدن به قله‌های سرفرازی و توفیق راهی پر فراز و نشیب، خطیر و طولانی در پیش است، اطمینان داریم که به پشتوانه ملت شریف ایران و توان کارشناسی همکارانم در بانک مرکزی قادر خواهیم بود انتظاراتی مانند تشدید رعایت انضباط پولی و مالی، پایداری ثبات و آرامش در بازار ارز، تقویت نظارت بر فعالیت‌های بازار پول در چارچوب اهداف رشد نقدینگی و تورم و افزایش توان تسهیلات‌دهی شبکه بانکی کشور، پیگیری پرداخت بدهی‌های دولت به پیمانکاران، بانک‌ها و بانک مرکزی، اصلاح نظام تامین مالی و متناسب نمودن سهم ابزارها و بازارها در تامین نیازهای مالی اقتصاد، اصلاح نظام بانکی و ارتقای کارایی آن، تداوم ساماندهی و حل و فصل کامل مشکلات ناشی از فعالیت بازار غیرمتشکل پولی و در نهایت

اجرای تام و تمام طرح‌ها و برنامه‌های مختلف تدوین شده برای تحرک و پویایی اقتصادی را جامه عمل بپوشانیم و با اهتمام بیش از پیش شان و منزلت ایران و ایرانی را در فضای کسب و کار و شرایط اقتصادی شاهد باشیم .

روزنامه دنیای اقتصاد / دوشنبه ۹۶/۰۶/۰۶ شماره ۴۱۳۰ صفحه ۳

«دنیای اقتصاد» جزئیات آماری متقاضیان شارژ مالی را بررسی کرد

صف تولید برای وام رونق

دنیای اقتصاد: بنگاه‌های تولیدی برای دریافت وام رونق به صف شدند. براساس برنامه‌ریزی صورت گرفته در سال ۹۶ در کنار بنگاه‌های صنعتی، معادن و واحدهای کشاورزی نیز در میان لیست بلند بالای متقاضیان وام قرار گرفته‌اند. گزارش منتشر شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت به‌عنوان متولی این بخش هرچند بیانگر استقبال متقاضیان دریافت تسهیلات رونق است، اما طولانی بودن روند بررسی درخواست‌ها موجب شده تا پایان ۲۵ مرداد سال جاری دست هیچ یک از ثبت‌نام‌کنندگان به این تسهیلات نرسد.

سیاست‌گذار پولی کشور در راستای «استمرار رونق تولید، حفظ اشتغال فعلی، ایجاد اشتغال جدید و افزایش رشد اقتصادی کشور» راهبرد و امدهی سال ۹۶ را با توجه به بودجه ۲۰ هزار میلیارد تومانی در قالب سه نوع وام در دستور کار قرار داده و متقاضیان دریافت وام می‌توانند با مراجعه به سایت بهین‌یاب زیر نظر وزارت صنعت، معدن و تجارت برای دریافت وام ثبت‌نام کنند. نحوه توزیع این وام‌ها برای تامین سرمایه در گردش مورد نیاز برای ۱۰ هزار بنگاه اقتصادی، تامین منابع مالی مورد نیاز ۶ هزار طرح نیمه‌تمام با پیشرفت فیزیکی حداقل ۶۰ درصد و تامین مالی مورد نیاز برای بازسازی و نوسازی ۵ هزار واحد اقتصادی خواهد بود. همچنین برای سال جاری متولیان بخش صنعت برای شارژ مالی بنگاه‌ها دو شرط قائل شده‌اند؛ طبق شرط اول کارخانه‌ها با دریافت تسهیلات باید تولید خود را ۱۰ درصد افزایش دهند و براساس شرط دوم افزایش ۱۰ درصدی اشتغال پیش‌بینی شده است. براساس دستورالعمل جدید و امدهی در سال جاری تسهیلات پیش‌بینی شده مشمول بنگاه‌هایی می‌شود که از سوی کارگروه استانی مشروط به احراز توجیه فنی، مالی و اقتصادی مناسب به بانک‌های عامل معرفی شوند. همچنین دریافت تسهیلات براساس دستورالعمل پیش‌بینی‌شده مشمول محصولات می‌شود که در بازار فروش قابل قبول باشند و منجر به انباشته شدن محصولات در انبار نشوند. از سوی دیگر تسهیلات مذکور مشمول بنگاه‌هایی می‌شود که تولید آنها به دلیل کمبود نقدینگی متوقف شده باشد یا فعالیت آنها به کمتر از ظرفیت اسمی رسیده باشد. درخصوص بنگاه‌هایی که در سال‌های گذشته فعالیت نداشته‌اند و فاقد فروش بوده‌اند نیز اعطای تسهیلات سرمایه در گردش به تشخیص موسسه اعتباری در راستای فعالیت مجدد بنگاه‌ها تخصیص می‌یابد؛ مشروط بر اینکه متقاضیان دارای طرح توجیهی مناسبی باشند و فعالیت مجدد آنها بتواند به فروش و سودآوری منتهی شود. از سوی دیگر، نوسازی خطوط فرسوده برخی از صنایع که به دلیل ماشین‌آلات با کاهش بازدهی مواجه شده بودند را می‌توان یکی از اقداماتی دانست که در طرح رونق تولید در سال جاری پیش‌بینی شده و آنچه مسلم است با نوسازی خطوط قدیمی شاهد رفع بخش اعظمی از مشکلات صنایع خواهیم بود. البته سال گذشته هم متولیان حوزه صنعت دو شرط را در و امدهی به بنگاه‌ها مطرح کرده بودند؛ اول اینکه کیفیت محصولات تولیدی واحدهای صنعتی مورد تایید وزارت صنعت، معدن و تجارت باشد، دوم اینکه کالاهای تولیدی آنها نیز بازار مناسبی برای عرضه داشته باشند؛ حال باید دید تا چه حد بنگاه‌های تولیدی به شروط تعیین شده امسال متعهد خواهند بود. بررسی پرونده متقاضیان سال گذشته تا ۳۰ خرداد ماه سال جاری در دستور کار سایت بهین‌یاب قرار داشته و با پایان روند بررسی این متقاضیان از تیرماه، ثبت‌نام جدید در این سایت آغاز شد.

نقشه راه رونق

براساس گزارش منتشر شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت با شروع ثبت‌نام‌های جدید (از اول تیرماه تا ۲۵ مردادماه) در مجموع ۱۵ هزار و ۵۸ متقاضی برای دریافت تسهیلات طرح رونق ثبت‌نام کرده‌اند، اما ظاهراً طولانی بودن فرآیند بررسی متقاضیان دریافت وام موجب شده در دوره زمانی مذکور تسهیلاتی به متقاضیان پرداخت نشود. براساس گزارش منتشر شده از مجموع درخواست‌های ثبت شده، هزار و ۹۷۳ درخواست به بانک‌ها معرفی شده‌اند. علاوه بر درخواست‌های ثبت شده در سایت بهین‌یاب ارزیابی‌های صورت گرفته بیانگر آن است که در این دوره زمانی ۵۱ درخواست نیز از طریق

کارگروه‌های استانی برای دریافت تسهیلات معرفی شده‌اند. گزارش وضعیت ثبت‌نام برای دریافت تسهیلات رونق بیانگر آن است که استان‌های «اصفهان، مازندران، آذربایجان شرقی، قزوین و گیلان» بیشترین درخواست را برای دریافت وام داشته‌اند. براساس آمار مذکور درخواست ثبت‌شده برای استان اصفهان برابر با هزار و ۴۰۴ فقره بوده که از مجموع درخواست‌های ثبت شده که ۲۴۲ فقره درخواست به بانک معرفی شده‌اند. استان مازندران نیز در دوره زمانی مذکور هزار و ۳۱۵ فقره درخواست در سایت بهین‌یاب ثبت کرده که از میان درخواست‌های ثبت‌شده ۱۹۵ فقره به بانک معرفی شده است. اما آذربایجان شرقی سومین استانی است که بیشترین درخواست برای دریافت تسهیلات را در این دوره زمانی ثبت کرده است. مجموع درخواست ثبت شده برای این استان برابر با هزار و ۱۲۸ فقره بوده که با توجه به گزارش منتشر شده ۱۲۰ درخواست به بانک معرفی شده‌اند. درخواست‌های ثبت‌شده برای استان گیلان نیز برابر با ۸۳۶ فقره بوده که از میان آن ۷۱ درخواست به بانک معرفی شده است. درخواست‌های ثبت‌شده برای استان اصفهان نیز برابر با ۸۳۵ فقره بوده که از این میان ۲۸ درخواست به بانک معرفی شده‌اند. همچنین درخواست‌های ثبت شده برای دریافت تسهیلات رونق در راستای بازسازی و نوسازی نیز بیانگر آن است که در دوره زمانی مورد بررسی در مجموع هزار و ۸۴۰ فقره درخواست برای دریافت تسهیلات نوسازی و بازسازی ثبت شده است و تاکنون ۴۴ درخواست برای دریافت تسهیلات به بانک معرفی شده‌اند. اما با توجه به گزارش منتشر شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌توان گفت متقاضیان وام بازسازی و نوسازی نیز تا ۲۵ مرداد ماه سال جاری تسهیلاتی دریافت نکرده‌اند. براساس ارزیابی صورت گرفته برای دریافت تسهیلات نوسازی و بازسازی، استان‌های «آذربایجان شرقی، خراسان رضوی، گلستان، اصفهان و مازندران» بیشترین درخواست را در این دوره زمانی برای دریافت تسهیلات ثبت کرده‌اند. در میان استان‌های مذکور آذربایجان شرقی در مجموع ۲۴۵ درخواست ثبت کرده اما در دوره زمانی مذکور هیچ درخواستی از سوی این استان به بانک معرفی نشده است. درخواست‌های ثبت شده برای خراسان رضوی نیز برابر با ۱۳۸ فقره است و در این استان نیز درخواستی به بانک معرفی نشده است. در استان گلستان نیز با ثبت ۱۱۳ درخواست برای دریافت تسهیلات تا ۲۵ مرداد ماه، درخواستی به بانک معرفی نشده است؛ این روند برای استان‌های اصفهان و مازندران نیز تکرار شده است. استان اصفهان در این دوره ۹۸ درخواست و استان مازندران نیز ۸۷ درخواست را ثبت کرده است. هرچند استان‌های مذکور توانسته‌اند در این دوره بیشترین درخواست را برای دریافت تسهیلات نوسازی و بازسازی ثبت کنند، اما آمار اعلام شده بیانگر آن است که در این دوره استان‌های «خراسان جنوبی، کهگیلویه و بویراحمد، همدان، آذربایجان غربی، زنجان و سیستان و بلوچستان» عملکرد سریع‌تری برای ارزیابی درخواست‌های ثبت شده داشته‌اند و در این استان‌ها تا ۲۵ مرداد ماه برخی از درخواست‌ها برای دریافت تسهیلات به بانک‌ها ارجاع داده شده است.

روزنامه گسترش صمت / سه شنبه ۹۶/۰۶/۰۷ شماره ۸۵۱ صفحه ۴

تسهیلات کمکی به واحدهای تولیدی

مسعود دانشمند - عضو اتاق تهران

درباره تسهیلات‌دهی به واحدهای تولیدی باید گفت که این امکان به آنها داده می‌شود که برای واردات مواد اولیه کارخانجات تولیدی خود اعتباراتی باز کنند و این مسئله به نفع تولیدکننده باشد. اعتبار اسنادی به این معنا است که ما از بانک خارجی برای واحد تولیدی خود وام بگیریم، برای این مهم هم نظام بانکی باید روابط کارگزاری خود را با بانک‌های اروپایی حل کند. باید تعهدات بانک مرکزی روشن باشد تا پول را در سررسید به بانک‌های تجاری دهد و آنها بتوانند به راحتی با طرف خارجی ارتباط برقرار کنند و پول را به آنها بدهند. در این بین نظام بانکی برای اینکه بتواند اعتبار اسنادی باز کند نخست باید بپذیرد که اعتبار اسنادی مدت‌دار را برای مواد اولیه در نظر بگیرد، به این صورت که برای مواد اولیه حدود ۶ ماه و برای قطعات خط تولید و ماشین‌آلات به مدت ۲ سال زمان قائل شود. بانک مرکزی باید شیوه‌نامه‌های لازم را ارائه دهد، به این صورت که بانک‌های تجاری را مکلف کند تا برای واحدهای تولیدی اعتبار اسنادی یوژانس باز کنند. نکته مثبت استفاده از یوژانس این است که تولیدکننده با خیال آسوده مواد اولیه مورد نیاز خود را خریداری و وارد و بعد آن را وارد چرخه تولید می‌کند و پس از آنکه کالای خود را فروخت پول بانک و بدهی خود را پرداخت می‌کند. در این بین واحد تولیدی که صددرصد هزینه را باید ارائه می‌داد مواد اولیه مورد نیاز خود را دریافت می‌کند و نگرانی نخواهد داشت که آیا ۶ ماه بعد می‌تواند جنس خود را بفروشد یا خیر. این روند باعث می‌شود توان تولید افزایش یابد و نقدینگی لازم برای واحدهای تولیدکننده تامین شود. همچنین باید

بدانیم که تسهیلات‌دهی یوزانس برای واحدهای کوچک و متوسط الزامی است. ما می‌توانیم در این باره بخشنامه‌های اجرایی بدهیم که هیچ کارآیی نداشته باشد و کسی نتواند از آن استفاده کند و برعکس می‌توانیم شیوه‌نامه مشخصی را ارائه دهیم که واحدهایی که واقعا تولیدکننده هستند بتوانند از آن استفاده کنند. برای تنظیم شیوه‌نامه اجرایی گشایش اعتبارات اسنادی‌مدت‌دار در جهت بهبود مواد اولیه و خط تولید کارخانجات، نباید ناگهانی به یک موسسه خاص اعتبارات کلانی داده شود طوری که بقیه از ادامه فعالیت باز بمانند.

روزنامه جهان صنعت / سه شنبه ۰۸/۰۶/۹۶ شماره ۳۷۱۷ صفحه ۲

تلاش برای بازگشت رونق

صفحه اقتصاد: گروه اقتصادی- نظام بانکی کشور همواره پاشنه آشیل دولت برای ایجاد رونق و اشتغال در بخش‌های مولد اقتصادی از طریق تامین مالی بنگاه‌های کوچک و بزرگ بوده و برای دستیابی به توسعه اقتصادی راهی جز دراز کردن دست نیاز به سوی شبکه بانکی وجود نداشته است؛ این امر به دلیل بانک‌محور بودن اقتصاد ایران پدید آمده است و به واسطه اتکای بیش از حد به نظام بانکی و ناکارآمدی بازارهای دیگر همچون بازار سرمایه، روز به روز فشار را بر شبکه بانکی بیشتر می‌کند و به تنگناها و بحران‌های موجود دامن می‌زند. ضمن اینکه باید توجه داشت با تزریق منابع مالی به یکباره و بدون در نظر گرفتن پیامدهای آن، تبعاتی همچون رشد پایه پولی و بالا رفتن تورم، دامن جامعه اقتصادی ایران را خواهد گرفت.

شرایط کنونی به گونه‌ای است که بانک‌های کشور از توانایی کافی مالی در زمینه کمک به طرح‌های کشور به خودی خود برخوردار نیستند و در این راه هرازگاهی دولت با طرح‌های دستوری یا اختصاص خطر اعتباری با هدف کمک به رونق اقتصادی، حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط و ایجاد اشتغال، سعی در الزام بانک‌ها به اعطای تسهیلات دارد.

با این حال باید توجه داشت که اگر چنین مبالغ هنگفتی بدون اولویت‌بندی و رتبه‌بندی به پروژه‌ها تخصیص داده شود، نتیجه مطلوبی به همراه نخواهد داشت و نه تنها مسیر حرکت کشور را به سمت اهداف کلان توسعه اقتصادی پیش نمی‌برد، بلکه از طریق تزریق مبالغ هنگفت به جامعه می‌تواند خطر بازگشت تورم را به همراه داشته باشد. همچنین تعیین اولویت‌ها با توجه به پایداری فعالیت‌های تولیدی، پوشش هزینه‌ها توسط درآمدها، سود سهامداران و نیز میزان اشتغال ایجاد شده، باید صورت گیرد و دقت شود به گونه‌ای از هدررفت منابع محدود نظام بانکی جلوگیری به عمل آید و این اطمینان حاصل شود که منابع به مسیرهایی که منجر به استمرار فعالیت‌های تولیدی و رشد اقتصادی می‌شود، هدایت شوند.

خطر ورود منابع به بازارهای سیاه

از سوی دیگر با تلاش دولت و بانک مرکزی برای کاهش نرخ سود سپرده‌ها و تسهیلات بانکی، این نکته مطرح می‌شود که اگر نقدینگی از بانک‌ها خارج شود به چه بازارهایی منتقل می‌شود، در واقع اگر این هدایت منابع به شیوه صحیح به کار گرفته نشود خطر ورود یکباره پول به بازارهایی همچون ارز و سکه را به همراه دارد که خود معضلات بسیاری از جمله بالا رفتن ناگهانی تقاضا و افزایش نرخ تورم را در پی خواهد داشت. با این حال تاکنون اعلام نشده است که دولت برای این موضوع چه راهکاری در دست دارد و از چه طریق می‌خواهد منابع را به بازار سرمایه یا بازارهای مولد برای تامین مالی اقتصاد کشور هدایت کند. گفتنی است در دنیا تامین مالی پروژه‌های کلان و بلندمدت برعهده بازار سرمایه است و از طرف دیگر نیازهای کوتاه‌مدت و تامین بنگاه‌های کوچک و متوسط از طریق نظام بانکی انجام می‌شود. اما به دلیل اینکه بازار سرمایه در سال‌های گذشته از شرایطی مطلوبی برای تامین سرمایه پروژه‌ها برخوردار نبود، از این‌رو در حال حاضر نزدیک به ۹۰ درصد تامین مالی اقتصاد بر دوش نظام بانکی است. این بار سنگین در تامین خدمات موجب می‌شود بانک‌ها و موسسات اعتباری آنگونه که باید نتوانند وظایف خود را در قبال بنگاه‌های کوچک و متوسط ایفا کنند. با در نظر گرفتن نکات فوق، هم‌اکنون بانک مرکزی به دنبال تزریق منابع به بنگاه‌های کوچک و متوسط از طریق تامین سرمایه در گردش آنها، نوسازی خطوط تولید واحدها و نیز ایجاد اشتغال در اقصی نقاط کشور است و با وجود اینکه شبکه بانکی در سال گذشته ۱۷ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان تسهیلات به ۲۴ هزار و ۵۰۰ واحد اقتصادی در اقصی نقاط کشور اعطا کرده است، هم‌اکنون بانک مرکزی قصد دارد با افزایش ۲/۸ برابری، این رقم را در سال جاری به ۵۰ هزار میلیارد تومان برساند.

راهکارهای بانک مرکزی

در همین راستا رییس کل بانک مرکزی از اختصاص ۵۰ هزار میلیارد تومان برای ایجاد اشتغال و رونق در تولید خبر داد و گفت: از روز شنبه هفته آینده، نرخ علی‌الحساب سود سپرده‌های بانکی بالاتر از ۱۵ درصد نخواهد بود. ولی‌الله سیف که به مناسبت هفته دولت به همراه معاونان، مدیران و جمعی از مدیران عامل و اعضای هیات‌مدیره بانک‌ها به استان خراسان جنوبی سفر کرده است، در جلسه شورای هماهنگی بانک‌های این استان ضمن تقدیر از عملکرد نظام بانکی در حمایت از فعالیت‌های تولیدی در سال گذشته گفت: در طرح حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط و با همراهی شبکه بانکی ۱۷ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان تسهیلات به ۲۴ هزار و ۵۰۰ واحد اقتصادی در اقصی‌نقاط کشور اعطا شد که این امر به تحقق رشد و رونق اقتصادی در کشور کمک کرد. رییس کل بانک مرکزی اظهارداشت: نظام بانکی در سال جاری ۵۰ هزار میلیارد تومان با هدف کمک به رونق اقتصادی، حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط و ایجاد اشتغال در نظر گرفته و به عنوان یک هدف جدی عملیاتی خواهد شد. از این میزان ۲۰ هزار میلیارد تومان برای بنگاه‌های کوچک و متوسط و سرمایه در گردش آنها، ۱۰ هزار میلیارد تومان برای نوسازی خطوط تولیدی این واحدها و ۲۰ هزار میلیارد تومان نیز برای ایجاد اشتغال در اقصی‌نقاط کشور در نظر گرفته شده است. رییس شورای پول و اعتبار با اشاره به رشد اقتصادی ۱۲/۵ درصدی در سال گذشته گفت: برخی معتقدند که رشد اقتصادی سال ۱۳۹۵ در سایه افزایش صادرات نفت حاصل شده، این در حالی است که رشد اقتصادی بدون احتساب بخش نفت نیز ۳/۳ درصد است. در کنار این مهم و با نگاهی به چهار فصل سال گذشته، به اهمیت و نقش پُررنگ بخش غیرنفتی در تحقق رشد اقتصادی پی می‌بریم؛ بدین معنا که رشد بدون نفت از منفی ۱/۸ درصد در فصل اول به ۵/۶ درصد در پایان فصل چهارم رسیده است. این روند نشان از تحرک اقتصادی در فعالیت‌های تولید دارد که امیدواریم پویایی مجدداً در سال جاری و در سایر بخش‌های اقتصادی نیز رقم بخورد البته پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که رشد اقتصادی در سال جاری بیش از پنج درصد باشد.

اولویت اصلی اقتصاد در سال جاری

وی با اشاره به اولویت‌های اقتصادی سال ۱۳۹۶ تصریح کرد: در دیدار اخیر با مقام معظم رهبری به مناسبت هفته دولت، ایشان بر لزوم توجه دولتمردان به رشد و رونق اقتصادی، اشتغالزایی و توسعه صادرات با محوریت اقتصاد مقاومتی به عنوان اولویت‌های اصلی اقتصاد کشور تأکید کردند. همچنین افزایش حجم سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف تولیدی و اقتصادی می‌تواند در تحقق این اهداف موثر باشد. در این بین نظام بانکی نیز نقش مهمی را در تسهیل و دستیابی به اهداف کلان اقتصادی کشور ایفا می‌کند. سیف حمایت از فعالیت‌های اقتصادی و تولیدی را از مهم‌ترین وظایف نظام بانکی عنوان کرد و گفت: در شرایط کنونی نظام بانکی خود با دشواری‌هایی روبه‌رو است اما با این حال باید تلاش کنیم همزمان با اصلاح این نظام و رفع برخی عدم تعادل‌ها ضمن تجهیز شبکه بانکی به استانداردهای روز دنیا، به وظیفه اصلی خود که همان حمایت از اقتصاد و فعالیت‌های تولیدی است عمل کنیم. رییس کل بانک مرکزی جلوگیری از هدررفت منابع را لازمه تحقق رشد و رونق اقتصادی دانست و اظهارداشت: باید با جدیت هر چه بیشتر از اسراف و هدررفت منابع محدود نظام بانکی جلوگیری کنیم و اطمینان یابیم که منابع به مسیرهایی که منجر به استمرار فعالیت‌های تولیدی و رشد اقتصادی می‌شود، هدایت شوند. سیف خواستار تأمین مالی پروژه‌ها با بررسی‌های اقتصادی جامع از سوی بانک‌ها شد و گفت: در دانش تأمین مالی، منابع محدود به واسطه اولویت‌بندی و رتبه‌بندی به پروژه‌های با بازدهی مناسب تخصیص می‌یابد. البته آنچه در این میان حائز اهمیت است اشتغالزایی جوانان است که باید مدنظر قرار دهیم. یکی از تأکیدات مقام معظم رهبری نیز ایجاد اشتغال برای فارغ‌التحصیلان دانشگاهی است و خوشبختانه دولت در سال گذشته و با ایجاد سالانه بیش از ۶۰۰ هزار فرصت شغلی به دستاوردهای خوبی در زمینه اشتغالزایی دست یافته است. البته اقتصاد کشورمان برای غلبه بر بیکاری نیازمند دستیابی به حداقل ۹۰۰ هزار فرصت شغلی در سال است. وی خاطرنشان کرد: البته فعالیت‌های تولیدی باید از پایداری لازم نیز برخوردار باشد به عبارت دیگر هزینه‌ها باید درآمدها را پوشش دهد و سهامداران نیز سود ناشی از این فعالیت را دریافت کنند. باید به این نکته نیز توجه داشت که پروژه‌های زیان‌ده می‌تواند خسارتی برای اقتصاد به بار آورد و چه بسا اصرار بر ادامه فعالیت بنگاه‌های اقتصادی که از بازده کافی برخوردار نیست می‌تواند تبعاتی را برای مجموعه اقتصاد کشور داشته باشد.

۹۰ درصد تامین مالی بر دوش نظام بانکی

رییس کل بانک مرکزی با اشاره به کارکرد بازار سرمایه و پول عنوان کرد: در دنیا تامین مالی پروژه‌های کلان و بلندمدت برعهده بازار سرمایه است و از طرف دیگر نیازهای کوتاه‌مدت و تامین بنگاه‌های کوچک و متوسط از طریق نظام بانکی انجام می‌شود اما به دلیل اینکه بازار سرمایه در سال‌های گذشته در شرایط مطلوبی برای تامین سرمایه پروژه‌ها برخوردار نبود، از این‌رو در حال حاضر نزدیک به ۹۰ درصد تامین مالی اقتصاد بر دوش نظام بانکی است. این بار سنگین در تامین خدمات موجب می‌شود بانک‌ها و موسسات اعتباری آن‌گونه که باید نتوانند وظایف خود را در قبال بنگاه‌های کوچک و متوسط ایفا کنند. سیف با بیان اینکه تنها ایده‌ای که برای تامین مالی بنگاه‌ها وجود دارد اتکا به منابع بانکی است، افزود: این موضوع مشکلاتی را ایجاد می‌کند که بانک‌ها قادر نخواهند بود به خوبی از بنگاه‌های کوچک و متوسط حمایت کنند، ضمن آنکه باید یادآور شد توجه به این مسایل در اقتصاد هر کشوری مهم و حائز اهمیت است. رییس شورای پول و اعتبار با تاکید بر اینکه بزرگ‌ترین ویژگی بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط پراکندگی موزون آنها در کل کشور است، تصریح کرد: بنگاه‌های کوچک و متوسط، اشتغال و تحرک اقتصادی را در اقصی نقاط کشور توزیع می‌کنند و این در حالی است که بنگاه‌های بزرگ در نقاط خاصی متمرکز هستند و اشتغالی که ایجاد می‌شود صرفاً در بخش کوچکی از کشور است و در همان محدوده موجب تراکم جمعیتی و رونق اقتصادی می‌شوند.

عزم حزم بانک‌ها برای حمایت از تولید

سیف وجود بنگاه‌های کوچک و متوسط در مناطقی همچون استان خراسان جنوبی را حائز اهمیت خواند و گفت: تلاش همکاران شبکه بانکی در راستای حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط ستودنی است و این امر مورد توجه ویژه ریاست محترم جمهوری قرار گرفته است و بارها در سخنرانی‌ها و جلسات از این موضوع ابراز خرسندی کرده‌اند و آن را به عنوان «عملکرد مثبت» مورد اشاره قرار می‌دهند. وی افزود: همه باید به آثار مثبت این اقدامات که با تلاش و هماهنگی در نظام بانکی کشور حاصل شده است، توجه ویژه‌ای داشته باشند و در سال‌جاری نیز برنامه‌ریزی‌های مناسب برای حصول به اهداف نهایی انجام شود. رییس کل بانک مرکزی با اشاره به اینکه در برنامه‌ریزی‌های انجام شده برای سال ۱۳۹۶ نظام بانکی ۵۰ هزار میلیارد تومان با هدف رونق اقتصادی، حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط و ایجاد اشتغال در نظر گرفته است و به عنوان یک هدف جدی عملیاتی خواهد شد، تصریح کرد: از این میزان ۲۰ هزار میلیارد تومان برای بنگاه‌های کوچک و متوسط و سرمایه در گردش آنها، ۱۰ هزار میلیارد تومان برای نوسازی خطوط تولیدی این واحدها و ۲۰ هزار میلیارد تومان نیز برای ایجاد اشتغال در اقصی نقاط کشور در نظر گرفته شده است. وی افزود: ساز و کارهای عملیاتی این تسهیلات ابلاغ شده است و بانک‌ها در سال‌جاری نیز عزم خویش را برای حمایت از تولید و ایجاد اشتغال حزم کرده‌اند تا در پایان سال به آثار مثبت و شاخص‌های قابل اعتنا دست یابیم. ساز و کارهای اجرایی این موضوع مانند روال سال گذشته است، به این صورت که هر بنگاه کوچک و متوسطی که نیازمند سرمایه در گردش است و خط تولید آن آماده به کار است لیکن به دلیل عدم نقدینگی، توانایی تامین مواد اولیه یا پرداخت دستمزد پرسنل خود را ندارند، در اولویت دریافت تسهیلات قرار دارند.

لزوم تخصیص بهینه منابع

سیف خواستار بررسی طرح‌ها و پروژه‌ها قبل از اعطای تسهیلات به بنگاه‌ها توسط بانک‌ها شد و گفت: باید به واحد تولیدی تسهیلات اعطا شود که بتواند به صورت پایدار و مستمر به فعالیت پردازد و لازمه آن نیز فروش محصولات و بازار مصرف و عدم دیوی تولیدات در انبارهاست تا از این طریق نیز امکان بازپرداخت تسهیلات به نظام بانکی را داشته باشد. وی افزود: در این سازوکار ابتدا صاحبان بنگاه‌های تولیدی به صورت خودکار به بانک‌های مدنظر با توجه به شرایط و اولویت‌های تعیین‌شده مراجعه کنند. اگر مواردی نیز بلا تکلیف ماند به کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید مراجعه می‌شود. در مرحله بعد کارگروه با دید کارشناسی موضوع، درخواست را بررسی می‌کند و نهایتاً در صورت تایید برای دریافت تسهیلات به بانک ذی‌ربط ارجاع داده می‌شود. سیف با تاکید بر اینکه بانک‌ها مجاز نیستند به بنگاه‌های تولیدی که توانایی بازپرداخت تسهیلات را ندارند، وام تخصیص دهند، گفت: معضلات و مشکلات نظام بانکی از باب انجماد دارایی‌ها که بخشی ناشی از مطالبات معوق است، نباید با تخصیص غیربهینه و غیرکارشناسی تسهیلات افزون شود ضمن آنکه این امر در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی نیز مورد تاکید قرار گرفته است.

رییس کل بانک مرکزی همچنین درخصوص نرخ سود بانکی گفت: با همکاری بانکها، از روز شنبه ۱۱ شهریور، نرخ علی‌الحساب سود سپرده بانکی بالاتر از ۱۵ درصد نخواهد بود.

روزنامه دنیای اقتصاد / سه شنبه ۹۶/۰۶/۰۷ شماره ۴۱۳۱ صفحه ۳

شهرهای پرناسیل برای ایجاد خوشه‌های صنعتی شناسایی شد

وزن‌کشی توسعه منطقه‌ای ایران

دنیای اقتصاد: تجمیع بنگاه‌های کوچک و متوسط و ساماندهی آنها در قالب خوشه‌های صنعتی را می‌توان یکی از گام‌های رسیدن به توسعه صنعتی دانست؛ اقدامی که تحقق آن به تقویت صنایع کوچک و متوسط و برقراری پیوند آنها با صنایع بزرگ به منظور هم‌افزایی صنعت و ارتقای توان رقابتی گره خورده است؛ آنچه مسلم است برای تحقق این امر تمرکز بنگاه‌های کوچک و متوسط در یک حوزه جغرافیایی باید در دستور کار قرار گیرد. ایران نیز تاکنون گام‌هایی در راستای رسیدن به این موضوع برداشته است که در این خصوص می‌توان به شناسایی ۳۹۶ خوشه کسب و کار در کشور اشاره کرد؛ روندی که از آن می‌توان به وزن‌کشی توسعه منطقه‌ای یاد کرد. براساس آمار اعلام‌شده از وزارت صنعت، معدن و تجارت از مجموع ۳۹۶ خوشه کسب و کار شناسایی‌شده تا پایان سال ۹۵ در مجموع اجرای امکان‌سنجی برای توسعه ۱۵۶ خوشه صنعتی در کشور فراهم شده است که از این تعداد آغاز ۱۱۸ پروژه توسعه خوشه‌ای در دستور کار قرار گرفته و در نهایت از این میزان پرونده توسعه ۷۴ پروژه بسته شده است. ارزیابی‌های صورت گرفته از سوی این وزارتخانه درباره وزن‌کشی توسعه منطقه‌ای به تفکیک استان بیانگر آن است که استان‌های «اصفهان، مازندران، آذربایجان شرقی، تهران، خراسان رضوی و همدان» بهترین عملکرد را در خوشه‌های صنعتی تاکنون داشته‌اند. براساس آمار اعلام شده در مجموع ۵۳ خوشه صنعتی در استان اصفهان شناسایی شده که از این تعداد پرونده ۸ خوشه صنعتی بسته شده است. استان مازندران نیز در این مدت موفق به شناسایی ۲۸ خوشه صنعتی شده که از این تعداد امکان‌سنجی سه پروژه خاتمه یافته است. اما استان آذربایجان شرقی نیز ۳۷ خوشه صنعتی را شناسایی کرده که از این تعداد هفت پروژه تکمیل شده‌اند. استان‌های تهران و خراسان رضوی نیز ۲۰ خوشه صنعتی را در این مدت شناسایی کرده‌اند که از این تعداد استان تهران موفق به تکمیل ۳ پروژه شده و خراسان رضوی نیز پرونده ۱۶ خوشه صنعتی را نهایی کرده. اما استان همدان نیز ۱۸ پروژه را در راستای توسعه خوشه شناسایی کرده که از این تعداد امکان‌سنجی توسعه ۱۱ خوشه صنعتی به اتمام رسیده است.

تأثیر خوشه‌سازی در توسعه

راهکار خوشه‌سازی و تجمیع آنها در قالب خوشه را می‌توان یکی از بهترین راهکارهای ارائه شده برای حل مشکل بنگاه‌ها و توسعه صنایع کوچک و متوسط دانست؛ چرا که با تجمیع این بنگاه‌ها از یکسو امکان استفاده از تجربیات و امکانات بنگاه‌ها در کنار یکدیگر فراهم می‌شود و از سوی دیگر شرایط برای استفاده از امکانات مشترک و انجام امور به صورت اشتراکی در میان بنگاه‌ها به وجود می‌آید. بنابراین می‌توان گفت خوشه‌های صنعتی در حوزه‌های مختلف بر عملکرد شرکت‌ها تأثیرگذارند و موجب ایجاد مزیت‌های یک بنگاه بزرگ برای بنگاه‌های کوچک و متوسط و توسعه این صنایع می‌شوند. بنابراین، با تشکیل خوشه و تجمیع این شرکت‌ها، این بنگاه‌ها می‌توانند از مزیت‌های بنگاه‌های کوچک و متوسط بهره‌مند شوند و امکان دستیابی به امکانات و مزیت‌های بنگاه‌های بزرگ را به دست آورند. مزیت‌های مذکور موجب شد تا در دهه‌های اخیر توسعه خوشه‌های کسب‌وکار نقش بارزی در توسعه منطقه‌ای بسیاری از کشورهای در حال توسعه ایفا کند، چرا که بستر خوشه زمینه شکل‌گیری کسب و کارهای جدید، افزایش بهره‌وری بنگاه‌های مستقر در خوشه و جذب بنگاه‌های بیرونی به خوشه را فراهم می‌آورد. در ایران نیز، با توجه به اینکه بسیاری از بنگاه‌های فعال در خوشه‌ها خرد (کمتر از ۱۰ نفر کارکن) و کوچک (کمتر از ۵۰ نفر کارکن) هستند، خوشه‌ها سهم قابل ملاحظه‌ای در توسعه اقتصادی کشور از لحاظ اشتغال، تولید و صادرات ایفا می‌کنند و آنچه مسلم است با تجمیع این خوشه‌ها در کنار یکدیگر شرایط برای توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط نیز فراهم خواهد شد. ارزیابی‌های صورت گرفته بیانگر آن است که توسعه خوشه‌ای دارای بازدهی بیشتری نسبت به سایر راه‌های توسعه بنگاه‌های بخش خصوصی محسوب می‌شود و به دلیل افزایش همکاری و فعالیت‌های مشارکتی در این امر هزینه کمتری را برای بنگاه‌های کوچک و متوسط به همراه دارد. از دیگر مزایای ایجاد بنگاه‌های درون‌خوشه‌ای می‌توان به صرفه‌جویی‌های ناشی از مقیاس و تنوع، انتقال دانش و فناوری، افزایش رقابت‌پذیری و... اشاره کرد.

اما آنچه مسلم است برای اینکه خوشه‌های کسب و کار بتوانند در کنار یگدیگر قرار گیرند و تشکیل یک خوشه دهند باید از ویژگی‌های مشترک برخوردار باشند که در این خصوص می‌توان به چهار ویژگی «تمرکز در یک منطقه جغرافیایی، تولید محصول یا خدمت، تکمیل فعالیت‌های یکدیگر، برخورداری از چالش‌ها و فرصت‌های مشترک» اشاره کرد؛ ویژگی‌هایی که این امکان را فراهم می‌کنند تا بنگاه‌های کوچک و متوسط زنجیروار به یکدیگر متصل شوند.

روزنامه گسترش صمت / چهارشنبه ۹۶/۰۶/۰۸ شماره ۸۵۲ صفحه ۴

در آیین تودیع و معارفه وزیر صنعت، معدن و تجارت مطرح شد بخش خصوصی بدون سقف در فضای ایران پرواز کند

منیر حضوری: آیین تودیع محمدرضا نعمت‌زاده، وزیر صنعت، معدن و تجارت دولت یازدهم و معارفه محمد شریعتمداری، وزیر جدید صنعت، معدن و تجارت دولت دوازدهم سه‌شنبه ۷ شهریور با یاد و گرامیداشت شهید رجایی و باهنر در هفته دولت برگزار شد. این آیین با حضور اسحاق جهانگیری معاون اول رئیس‌جمهور، محمدرضا نعمت‌زاده وزیر صنعت، معدن و تجارت دولت یازدهم، برخی نمایندگان مجلس شورای اسلامی، معاونان وزیران، صنعتگران، اصناف و فعالان صنعتی، معدنی و تجاری کشور در محل نمایشگاه بین‌المللی تهران برگزار شد.

چرخ اقتصاد در مسیر توسعه

اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور با اشاره به اینکه مهندس نعمت‌زاده از افتخارات کشور بوده‌اند گفت: در مدت زیادی که ایشان را می‌شناسم با وجود همه بداخلاقی‌هایی که دارد و معروف است اما او را شخصیتی دوست‌داشتنی می‌دانم. او با بیان اینکه فعالان اقتصادی همه قدردان زحمات آقای نعمت‌زاده هستند ادامه داد: از آنجاکه او در بخش صنعت کارهای ماندگار زیادی انجام داده است امیدوارم دولت دوازدهم از توانمندی او در بخش‌های دیگر استفاده کند. جهانگیری در ادامه به ویژگی‌های وزیر جدید صنعت، معدن و تجارت پرداخت و گفت: آقای شریعتمداری از مدیران بااخلاق، پرکار، خوشفکر، با برنامه و زحمتکش کشور هستند که از ابتدای انقلاب در بخش‌های اقتصادی فعالیت‌های مهمی انجام داده و نقش تاثیرگذاری داشته‌اند. امیدوارم در دوران مسئولیت ایشان شاهد شکوفایی بیشتری در بخش صنعت، معدن و تجارت کشور باشیم. او در ادامه با بیان اینکه وضعیت اقتصادی در دولت یازدهم رو به بهبود بوده گفت: شرایط اقتصادی به گونه‌ای نیست که بگوییم امروز نسبت به دیروز وضعیت بهتر نشده است. گرچه ممکن است در برخی جاها هنوز با مشکلات عمیق و جدی مواجه باشیم اما چرخ اقتصاد کشور در مسیر توسعه خود قرار گرفته است. او تاکید کرد: در شروع دولت یازدهم شرایط ویژه‌ای در اقتصاد کشور داشتیم به این صورت که شاهد زخم‌های عمیقی از جمله تورم بودیم اما به تدریج دولت یازدهم التهابات را آرام و ثبات را حاکم کرد و بعد دست به حرکت‌های جدی زد. معاون اول رئیس‌جمهور با تاکید بر مواضع دولت دوازدهم در بخش اقتصاد بیان کرد: در بخش صنعت، معدن و تجارت بخش خصوصی باید میدان‌دار اصلی اقتصاد کشور باشد و در این موضوع نباید به هیچ وجه تردیدی داشته باشیم. بخش خصوصی نیز باید به این موضوع اعتقاد داشته باشد که قادر است میدان‌دار اصلی اقتصاد باشد. بر اساس سیاست‌های اصل ۴۴ باید ابهامات برطرف شود و بخش خصوصی به هر میزان که می‌خواهد سقف پرواز داشته باشد و بتواند چرخ اقتصاد را در دست بگیرد. جهانگیری با تاکید بر مشارکت بخش خصوصی در حوزه سیاست‌گذاری اظهار کرد: دولت باید زمانی که قصد اتخاذ تصمیمی را دارد بخش خصوصی را نیز در این تصمیم‌گیری مشارکت دهد. در همین زمینه تشکیل شورای گفت‌وگو یکی از راه‌های مشارکت بخش خصوصی در تصمیم‌گیری‌های مربوط به خود است. معاون اول رئیس‌جمهور در ادامه از لزوم حذف قوانین زاید در کشور سخن گفت و اظهار کرد: هرکسی که فکر می‌کند قانون و مقرراتی که در کشور وضع شده مانع فعالیت او می‌شود موضوع را به اطلاع برساند تا قواعد دست‌وپاگیر پس از بررسی‌های لازم حذف شوند. البته باید در نظر بگیرد که اصولی بر فعالیت‌های اقتصادی حاکم است و نمی‌تواند برای مثال درخواست کند که ما مالیات را حذف کنیم. او با بیان اینکه تولید کشور باید سرعت و رونق داشته باشد افزود: اینکه می‌گویند تولید در رکود است را من قبول ندارم و نمی‌پسندم که آن را فعالان اقتصادی تکرار کنند چراکه کم‌کم باورشان می‌شود. گرچه ممکن است در دوران رونق نیز برخی کارخانه‌ها و مراکز اقتصادی با مشکلاتی مواجه باشند اما در مجموع جهت‌گیری کلی صنعت در کشور امیدوارکننده و رو به رشد است. جهانگیری با اشاره به انتظارات از دولت و صنعتگران تاکید کرد: اقتصاد ایران از صنعتگران و همچنین دولتمردان انتظار افزایش سرعت حرکت رشد صنعتی را دارد تا بتواند اشتغال ایجاد

کرده و مشکل معیشت مردم را برطرف کند. باید کاری کنیم که مردم کار و درآمد داشته باشند و از دسترنج زحمت خود شرافتمندانه استفاده کنند. او با بیان اینکه باید از بازارهای خود صیانت کنیم ادامه داد: ما به درجه‌ای از اقتصاد نرسیده‌ایم که بگوییم هر کالایی با هر تعرفه‌ای وارد شود بلکه هنوز در دوره مدیریت اقتصاد هستیم و باید همان‌طور که بازار ارز را مدیریت می‌کنیم واردات را هم مدیریت کنیم. زمانی که تولید داخلی در حال آسیب دیدن از واردات است باید با اعمال تعرفه یا سیاست‌های فنی محدودیت‌هایی در این زمینه ایجاد کنیم. دلیلی ندارد اگر کالای داخلی کیفیت خوبی ندارد ما کالای بی‌کیفیت خارجی وارد کنیم. جهانگیری با اشاره به اظهارات رئیس مجلس درباره اینکه وزیر پیشین صنعت اعلام کرده که باید ورود ۸۰۰ کالا محدود شود و چنانچه دولت اقدامی در این زمینه انجام ندهد مجلس باید اقدام کند گفت: مجلس شورای اسلامی در زمینه واردات دست دولت را بسته است و دولت به هیچ وجه نمی‌تواند مانع واردات شود. با این حال آقای نعمت‌زاده فردی است که وقتی تصمیمی می‌گیرد آن را انجام می‌دهد و نگران تشکیل پرونده در سازمان بازرسی یا دیوان محاسبات هم نیست. او با بیان اینکه نباید هیچ‌کدام از مدیران خلاف قانون اقدام کنند، گفت: ما مدیری می‌خواهیم که در راستای انجام مسئولیت خود از تشکیل پرونده در سازمان بازرسی و دیوان محاسبات نترسد. او با بیان اینکه شدت مصرف انرژی در صنعت، حمل‌ونقل و مسکن زیاد است ادامه داد: اولویت دولت در بهینه‌سازی مصرف انرژی در بخش‌های مختلف است. او همچنین به مهیا شدن شرایط برای بازارهای بزرگ خارجی از سوی بخش صنعت و ورود بخش خصوصی به حوزه معدن به ویژه معادن فلزات اشاره و آن را از جمله سیاست‌های دولت دوازدهم در بخش اقتصاد عنوان کرد. جهانگیری در ادامه به خام‌فروشی اشاره کرد و گفت: هرچه بتوانیم در صادرات خود ارزش افزوده ایجاد کنیم به مصلحت کشور است. باید دید که چگونه می‌توان ارزش افزوده بیشتری تولید کرد. به‌طور قطع در این زمینه وزیر صنعت، معدن و تجارت برنامه‌ریزی‌هایی انجام خواهد داد که شاهد افزایش ارزش افزوده کالاهای صادراتی باشیم. او با تأکید بر انواع حمایت‌ها برای صادرات گفت: باید در زمینه صادرات خطوط اعتباری به کشورهای هدف تخصیص داده شود تا کالاهای ایرانی را دریافت کنند. عراق، افغانستان و روسیه از جمله بازارهای مهم صادراتی هستند و اتاق بازرگانی، اتاق اصناف و سایر مراکز مربوط باید تلاش کنند که بنگاه‌های بزرگ صادراتی در کشور داشته باشیم. ما به دنبال موافقتنامه‌های تعرفه‌های ترجیحی با کشورهای نزدیک هستیم و در این زمینه باید دقت شود تا به کشور ما آسیبی نرسد. با توجه به اینکه فضای بین‌المللی در شرایط بهتری قرار دارد باید در زمینه صادرات اقدامات جدی‌تری انجام داد.

امنیت سرمایه‌گذاری را تامین کنیم

محمدرضا نعمت‌زاده، وزیر صنعت، معدن و تجارت دولت یازدهم در پاسخ به قدردانی‌هایی که از او در این جلسه شد، گفت: آنچه در سال‌های گذشته انجام شده با مشارکت و همکاری همه دستگاه‌های مختلف بوده و به شخص بنده ارتباطی نداشته چراکه به تنهایی نمی‌شد اقدامات این‌چنینی را انجام داد و هیچ‌وقت یک نفر نمی‌تواند منشا کارهای بزرگ باشد. او ادامه داد: این قدردانی در واقع قدردانی از همه کسانی است که در بخش صنعت، معدن و تجارت تلاش کرده‌اند. همه زحمات را شما کشیده‌اید و من از همه شما متشکرم. یاد ندارم از دستگاهی کمکی خواسته باشم و جواب رد شنیده باشم، هرچند گاهی با تاخیر روبه‌رو شده‌ایم اما خوب به هر حال اینجا جهان سوم است و نمی‌توانیم انتظار کشورهای پیشرفته را داشته باشیم. نعمت‌زاده ضمن اینکه حضور شریعتمداری را در این وزارتخانه ارزشمند دانست گفت: صنعت، معدن و تجارت بخش عمده‌ای از اقتصاد ملی را تشکیل می‌دهد و اگر سیاست درستی نداشته باشیم به‌طور قطع این بخش را هم تحت تاثیر قرار می‌دهیم. او سپس به لزوم اصلاح نظام بانکی کشور اشاره و بیان کرد: این بخش نیازمند جراحی و اصلاح اساسی است، در این زمینه باید کار جدی کرد. متأسفانه برخی مدیران بانک‌ها عنوان می‌کنند در جلسات بانک مرکزی به آنان کم محلی شده و از نظراتشان استفاده نمی‌شود در حالی که اگر می‌خواهیم اصل ۴۴ را اجرا کنیم باید کاری کنیم تا بخش خصوصی فعال شود و از نظرات مختلف بهره‌مند شویم. امروز برخورد بانک‌های خارجی با سرمایه‌گذاران ما بهتر و مثبت‌تر از بانک‌های داخلی است، همچنین بانک‌های خارجی آماده هستند گروهی را برای بررسی به ایران بفرستند. در این مسیر ما می‌توانیم از مشاوران خارجی برای اصلاح نظام بانکی بهره ببریم. وزیر صنعت، معدن و تجارت دولت یازدهم از جهانگیری خواهش کرد تا هفته‌ای یک جلسه برای اصلاح امور بانکی برگزار شود و در صورت لزوم از مشاوران خارجی به ویژه اروپایی‌ها و ژاپنی‌ها کمک گرفته شود. نعمت‌زاده در ادامه به اهمیت امنیت سرمایه‌گذاری در کشور اشاره کرد و گفت: رهبر معظم انقلاب بر امنیت سرمایه‌گذاری در سخنرانی ابتدای امسال تأکید کردند. بعد از آن آقای

رئیس‌جمهور در سخنرانی‌های خود چندین بار به آن اشاره کرده‌اند. یادم است که دکتر شوسل، صدراعظم اتریش گفت: از نظر ما سرمایه مثل آهو است که از کوچکترین صدا فرار می‌کند به این ترتیب تامین امنیت بسیار کلیدی است و دولت باید با کوچکترین حرکت ناملايم برخورد قاطع کند. او با اشاره به لزوم اصلاح قوانین گفت: باید هر کجا لازم است دست به اصلاح قوانین بزنیم، همان‌طور که رهبر معظم انقلاب خواستار این مهم شده‌اند. مورد دیگری که وزیر پیشین صنعت، معدن و تجارت به آن اشاره کرد بحث اعتماد به بخش خصوصی بود. او در این باره گفت: تنها بحث قوانین نیست بلکه باید اعتماد به بخش خصوصی را هم افزایش دهیم، اینجانب در ۲۹ سال گذشته هر جا به این بخش اعتماد کردم جواب گرفته‌ام. بحث ممنوع‌الخروجی‌ها و زندان باید از سر بنگاه‌ها و فعالان اقتصادی به طور کامل حذف شود. امروز بسیاری از سرمایه‌گذاران کشورمان در زندان به سر می‌برند در حالی که سهم بالایی در تولید و اشتغال داشته‌اند. نعمت‌زاده در آخر همه را به کار، تلاش و حمایت از دولت دوازدهم توصیه و ابراز امیدواری کرد به کمک هم بتوانیم مسائل باقیمانده را رفع کنیم.

نقشه راه وزارتخانه روشن است

محمد شریعتمداری در ابتدای سخنان خود به اقدامات مثبت مهندس نعمت‌زاده اشاره کرد و گفت: آنچه ۴ سال قبل پیر ریل صنعت ایران تحویل گرفت تن بی‌جان صنعت بود اما نعمت‌زاده با تلاش‌های زیاد توانست بخش قابل ملاحظه‌ای از ضعف‌ها را رفع کند و خوشبختانه امروز من چنین مجموعه‌ای را تحویل می‌گیرم. او اشاره کرد: قدردانی از نعمت‌زاده تنها به خاطر زحمات چهار ساله نیست بلکه مربوط به همه خدماتی است که در این سال‌ها ارائه داده است. او تن نیمه‌جان یا بی‌جان صنعت و معدن کشور را در اختیار گرفت و در شرایط قابل اشاره‌ای آن را تحویل داد. به عبارتی نعمت‌زاده توانست قطار توسعه کشور را بر ریل خود قرار دهد. شریعتمداری با اشاره به بهبود اوضاع کشور از نظر آماری از سال ۹۲ تاکنون اظهار کرد: امروز دیگر از رشد صنعتی منفی خبری نیست. این در حالی است که در دولت قبل صنعت رشد منفی ۴/۵ تا ۱۰/۵ درصدی را تجربه کرده بود. اینکه در دو سال متوالی رشد صنعتی منفی بوده فاجعه بسیار بزرگی است که نعمت‌زاده وارث آن بود. وزیر صنعت، معدن و تجارت با بیان اینکه نعمت‌زاده برنامه‌های خوبی را آغاز کرده ادامه داد: او اقدام به پایه‌گذاری مطلوبی برای ساخت یک بنای شایسته کرد. تراز تجاری کشور بعد از کاهش نرخ نفت در ۲ سال متوالی مثبت شد، هرچند این میزان کم بود اما همین اتفاق بسیار درخوری است. به بیش از ۲۵ هزار واحد صنعتی نیمه فعال و تعطیل صنعتی کشور تسهیلاتی معادل ۱۶ هزار میلیارد تومان تزریق شد. با این کار وزارتخانه نشان داد که خود را مکلف به اجرای ۴۴ پیشنهاد برنامه اقتصاد مقاومتی کرده‌است. این وضعیت کشور را به سمت مطلوبی برد و نقشه راه ارزشمندی را برای ادامه مسیر در اختیار ما قرار می‌دهد. خوشبختانه در این دوره شاخص فضای کسب و کار ارتقا یافت و رتبه ایران از ۱۵۲ به ۱۲۱ در سهولت فضای کسب و کار رسید. همچنین جایگاه رقابت‌پذیری ایران از ۸۲ به ۷۶ و نرخ رشد بخش صنعت به ۶/۵ درصد رسید. او ادامه داد: در این دوره ۲۱۰۰۰ واحد جدید با سرمایه‌گذاری بیش از ۸۳ هزار میلیارد تومان و اشتغال مستقیم افزون‌بر ۳۳۷ هزار نفر راه‌اندازی شد. سرمایه‌گذاری و ایجاد ظرفیت‌های مهم در طرح‌هایی مانند زنجیره فولاد کشور از ۱۲۳ میلیون به ۱۷۸ میلیون تن تولید رسید. همچنین پتروشیمی با افزایش از ۵۸ به ۶۸ میلیون تن رسید. در زمینه اکتشاف در بخش معدن نیز قدم‌های بسیار مهمی برداشته شد. وزیر صنعت، معدن و تجارت همچنین گفت: علاوه بر این ۷۶ شهرک و ناحیه صنعتی جدید برای استقرار واحدهای تولیدی تجهیز شد و ۸ کشوری که صادرات ایران به آنها انجام می‌شد به ۱۵ کشور افزایش یافت. شریعتمداری سپس با بیان اینکه امروز نظام بانکی با مشکلات جدی روبه‌رو است اظهار کرد: وقتی نرخ بازده زیر ۱۰ درصد باشد نرخ سود تسهیلات با شرایط فعلی یعنی خواباندن صنعت. باید در این باره برنامه‌ریزی کرد و این معضل حل شود. بنده به شخصه به عنوان وزیر صنعت، معدن و تجارت تعلل در این زمینه را تحمل نمی‌کنم. او در ادامه با اشاره به مشکلات صادرکنندگان کالا و خدمات فنی و مهندسی گفت: میزان مشوق‌های صادراتی به صفر رسیده و باید در این حوزه قدم‌های جدی و بزرگی برداشته شود. وزیر صنعت، معدن و تجارت همچنین به مشکلات بخش مسکن اشاره کرد و گفت: ۱۲۰ رشته فعالیت دنباله‌رو صنعت ساخت‌وساز در ایران است و اگر محرک‌های لازم در این زمینه ایجاد نشود همچنان در این بخش با رکود مفرط مواجه خواهیم بود. او با بیان اینکه یکی از مهم‌ترین سیاست‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت توجه به بخش معدن است گفت: به طور حتم نهضت اکتشاف معادن ادامه می‌یابد، ما در این حوزه ظرفیت‌های فراوانی برای شکوفایی داریم که باید به آن توجه شود. علاوه بر این توجه به صنایع کوچک و متوسط در مناطق محروم در دستور کار قرار دارد. ما به توازن صنعتی در کشور اعتقاد داریم و باید از سوی سازمان‌هایی همچون ایدرو، ایمیدرو و سازمان شهرک‌های صنعتی این

مسئله مورد توجه قرار بگیرد. شریعتمداری در ادامه به واگذاری خصولتی‌ها اشاره کرد و گفت: بخش‌هایی همچون وزارت کار، وزارت دفاع، بنیاد شهید و... به عنوان خصوصی‌سازی، مالک بخشی از بنگاه‌های کلان در کشور هستند که باید درباره این موضوع به صورت جدی چاره‌اندیشی شود. بدون حضور مردم بخش خصوصی شکل نمی‌گیرد بنابراین باید اجازه دهیم بخش خصوصی بدون سقف در فضای ایران پرواز کند. او همچنین از جوان‌تر شدن وزارت صنعت، معدن و تجارت در این دوره و استفاده از بانوان فعال و فرهیخته خبر داد.

روزنامه جهان صنعت / چهارشنبه ۰۸/۰۶/۹۶ شماره ۳۷۱۸ صفحه ۲

تاکید بر رونق غیر تورمی

صفحه اقتصاد: گروه اقتصادی- نظام بانکداری ایران قریب به ۲۴ سال تحت نظارت و تابع قوانین عملیات بانکداری اسلامی و بدون ربا بوده و در طول این مدت انتقادات متعددی نسبت به عملکرد آن در چارچوب قوانین اسلامی وارد شده است و آنطور که از نظرات کارشناسان، مدیران، علما و طبقات جامعه بر می‌آید، نظام بانکی کشور آنطور که شایسته است نتوانسته قوانین و موازین شرعی را به طور کامل در عملیات خود به اجرا بگذارد. در این میان علیرغم سابقه کشور در اجرای بانکداری اسلامی نسبت به سایر کشورهای اسلامی، تاکنون نتوانسته‌ایم به موفقیت‌های چشمگیری در سطوح داخلی و بین‌المللی در بحث انطباق عملیات بانکی با شریعت دست یابیم. حال باید به دنبال دلایل و علل ناکامی و عدم توفیق کامل در این عرصه و در جست‌وجوی راهکارهای بهبود آن باشیم. این در حالی است که هر ساله در چنین روزهایی، همایش بانکداری اسلامی با محوریت نقش نظام اعتباری بانک‌ها در چارچوب بانکداری اسلامی و با حضور مقامات ارشد اقتصادی برگزار می‌شود و در آن به بررسی چالش‌های پیش روی نظام بانکی و راهکارهای بهبود عملیات بانکداری اسلامی پرداخته می‌شود؛ هر چند با گذشت ۲۷ دوره از زمان برگزاری این همایش، شاهد اصلاحات اساسی و توفیقات چشمگیری در زمینه بانکداری بدون ربا در نظام پولی و بانکی نبوده‌ایم و به نظر می‌رسد راه دستیابی به اهداف اقتصاد اسلامی از مسیر برگزاری همایش و نشست‌های متعدد نمی‌گذرد. با این حال آنچه بیش از همه در همایش امسال مورد توجه مسوولان و کارشناسان اقتصادی بوده، تلاش برای اجرای دقیق بخشنامه سود بانکی و کاهش نرخ‌های بهره و نیز واکاوی مساله افزایش نرخ‌ها از سوی بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری بوده است. در این میان دولت و بانک مرکزی با آگاهی به نقش پررنگ بانک‌ها در زمینه تامین مالی بخش‌های اقتصاد، به دنبال کاهش نقش‌آفرینی بانک‌ها در نظام پولی هستند تا از طریق محول کردن بخشی از مسوولیت به بازارهای دیگر همچون بازار سرمایه، چالش‌های موجود در بدنه بانکی کشور را تعدیل کرده تا فرصتی برای تجدید قوای بانک‌ها و اصلاح ساختار آن‌ها فراهم شود. همچنین از آنجایی که افزایش تولید و اشتغال به عنوان محوری‌ترین برنامه دولت دوازدهم برای دستیابی به توسعه و رونق ملی در دستور کار قرار گرفته است، به نظر می‌رسد در سال‌های پیش‌رو شاهد سرمایه‌گذاری‌های کلان و تامین مالی پروژه‌های اقتصادی در کشور با اهرم شبکه بانکی خواهیم بود، اقدامی که اگرچه می‌تواند سایه رکود را از جامعه بردارد اما به واسطه ورود نقدینگی به جامعه و افزایش عرضه و تقاضا می‌تواند خطر بازگشت تورم را به همراه داشته باشد؛ هرچند که مطابق اظهار نظر مسوولان اقتصادی کشور در راستای صیانت از دستاورد تورم تک‌رقمی، باید به رونق غیرتورمی بیندیشیم و دستیابی به توسعه اقتصادی را بدون بازگشت تورم دنبال کنیم؛ فرآیندی که هرچند روی کاغذ قابل اجراست اما در واقعیت تا حدودی متناقض و غیرقابل دستیابی به نظر می‌رسد.

اصلاح مستمر قانون بانکداری بدون ربا

در همین راستا رییس کل بانک مرکزی با اشاره به اینکه قانون بانکداری بدون ربا به طور مستمر در حال اصلاح و تکمیل است، گفت: قانون بانکداری بدون ربا در سال ۶۲ در مجلس شورای اسلامی تصویب شد و از ابتدای سال ۶۳ در کل بانک‌های کشور مورد استفاده و اقدام قرار گرفت. ولی‌الله سیف در سخنان خود در بیست و هشتمین همایش بانکداری اسلامی، علت چسبندگی نرخ سود بانکی را کمبود نقدینگی عنوان کرد و گفت: بانک مرکزی مجدانه به دنبال اجرای دقیق بخشنامه سود بانکی است. سیف اظهار داشت: واکاوی مساله افزایش نرخ‌های سود و چسبندگی آن در بازار پول حاکی از آن است که در یک دسته‌بندی کلی این مساله را می‌توان به عوامل مرتبط با درون ساختار ترازنامه‌ای و برون ساختار ترازنامه‌ای بانک‌ها مرتبط دانست. عوامل مرتبط با درون ساختار ترازنامه‌ای بانک‌ها ناشی از مشکلات تنگای اعتباری و در

نتیجه کمبود نقدینگی بود که بخش قابل توجهی از این مشکلات نیز ریشه در سلطه مالی دولت بر بانکها و تحمیل تکالیف مختلف در طول سه دهه اخیر داشته است. رییس کل بانک مرکزی همچنین نظام مالی کشور را بانک‌محور خواند و گفت: در حال حاضر سهم عمده تامین مالی اقتصاد برعهده نظام بانکی است. با وجود اتکای بیش از اندازه تامین مالی اقتصاد به نظام بانکی از یک سو و شرایط تنگنای اعتباری در شبکه بانکی کشور از سوی دیگر، نظام بانکی با حداکثر توان خود در تامین مالی بخش‌های اقتصادی مشارکت داشته و توانسته به توفیقات قابل قبولی دست یابد. عالی‌ترین مقام بانک مرکزی رشد اقتصادی در فصل اول سال جاری را مناسب پیش‌بینی و عنوان کرد: هرچند براساس جدول زمانی انتشار آمارهای بانک مرکزی، آمارهای مرتبط با رشد اقتصادی مربوط به فصل اول سال ۱۳۹۶ هنوز تهیه و منتشر نشده اما نماگرهای پیش‌رو در این زمینه نشان‌دهنده رشد مناسب اقتصاد در این بازه زمانی است. وی با بیان اینکه رشد اقتصادی در سال جاری از بخش‌های غیرنفتی اقتصاد تاثیر می‌پذیرد، اظهار کرد: در سال ۱۳۹۵ رشد اقتصادی بسیار بالا عمدتاً متأثر از رشد بخش نفتی اقتصاد بود اما در سال جاری انتظار می‌رود رشد اقتصادی تاثیرپذیری بسیار بالایی از رشد بخش‌های غیرنفتی اقتصاد داشته باشد.

نرخ سود و چسبندگی آن

رییس کل بانک مرکزی مداخله فعالانه بانک مرکزی در بازار بین بانکی ریالی را منجر به کاهش نرخ سود در این بازار دانست و گفت: هر چند که به واسطه مشکلات ساختاری در ترازنامه بانکها و موسسات اعتباری، متوسط نرخ سود در بازار بین بانکی به طور قابل توجهی در ابتدای سال ۱۳۹۴ افزایش یافته بود، اما در سایه تمهیدات و اقدامات بانک مرکزی در این بازار، متوسط نرخ سود بازار بین بانکی ریال در سال ۱۳۹۴ کاهش قابل ملاحظه‌ای یافت و از ۲۸/۱ درصد در فروردین ۱۳۹۴ به رقم ۱۸/۸ درصد در پایان سال ۱۳۹۵ رسید. سیف با اشاره به اینکه بانک مرکزی با هدف حل و فصل مشکلات ترازنامه‌ای بانکها و رفع مشکل تنگنای اعتباری آنها، با هماهنگی دستگاه‌های مرتبط در دولت طرح اصلاح نظام بانکی را در دستور کار خود قرار داده است تصریح کرد: از سوی دیگر، بخش دیگری از مشکلات مربوط به افزایش نرخ سود و چسبندگی رو به پایین آن را باید در مشکلات برون ترازنامه‌ای بانکها جست‌وجو کرد که از جمله موارد مهم مرتبط با عوامل برون ترازنامه‌ای بانکها می‌توان به بالا بودن نرخ سود اوراق تامین مالی (نظیر اوراق بدهی دولتی، اخزاها، سخاب و غیره)، پرداخت سود بالا از سوی خودروسازان در قالب سود مشارکت و انصراف از مشارکت در طرح‌های پیش‌فروش خودرو و پرداخت سود نامتعرف از سوی صندوق‌های سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت و از همه مهم‌تر رقابت‌های غیراصولی موسسات غیرمجاز اشاره کرد. وی یکی از مهم‌ترین اقدامات ریشه‌ای و اساسی بانک مرکزی در راستای حل و فصل مشکلات بازار پول، را ساماندهی کامل موسسات غیرمجاز در سال ۱۳۹۶ برشمرد و گفت: هر چند که بر مبنای مصوبه شورای عالی امنیت ملی، سال ۱۳۹۴ را می‌توان به عنوان اولین سال برخوردهای جدی این بانک با موسسات غیرمجاز قلمداد کرد، اما نقطه اوج فرآیند ساماندهی این موسسات را می‌توان در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ مشاهده کرد.

مفهوم سود در بانکداری بدون ربا

رییس کل بانک مرکزی با تاکید بر اینکه علاوه بر ساماندهی موسسات غیرمجاز که نقش موثری در کاهش اختلالات موجود در بازار پول ایفا می‌کند، بانک مرکزی با هدف کاهش فشار نقدینگی در بانکها و کنترل روند فزاینده اضافه برداشت بانکها از بانک مرکزی، «برنامه جامع ساماندهی اضافه برداشت بانکها و موسسات اعتباری» را در سال جاری در دستور کار خود قرار داده است تصریح کرد: این بانک با در نظر گرفتن تمهیداتی برای بانکها، اضافه برداشت آنها را به خطوط اعتباری با نرخ سود ۱۸ درصد تبدیل کرد. وی درباره مفهوم سود در بانکداری بدون ربا، با بیان اینکه در نظام بانکی نمی‌تواند ثابت باشد و در آخر دوره مالی باید به صورت دقیق‌تر شود، گفت: نرخ سودی که بانکها می‌دهند قطعی نیست و علی‌الحساب بوده و رقمی که در پایان سال سپرده‌گذار می‌تواند از بانک دریافت کند بخشی را در پایان هر ماه به صورت علی‌الحساب دریافت می‌کند و نکته مهم این است که علی‌الحساب نمی‌تواند از نرخ سود پیش‌بینی شده بالاتر باشد. رییس کل بانک مرکزی همچنین با اشاره به بخشنامه اخیر بانک مرکزی گفت: اکنون هیچ بانکی نمی‌تواند از علی‌الحساب سود ۱۵ درصد بیشتر سود بپردازد، اما بانکها باید توجه داشته باشند که این سودهای اعلامی کمتر از آن چیزی باشد که آخر سال حاصل می‌شود.

تولید و اشتغال محوری‌ترین برنامه دولت

وزیر اقتصاد همچنین در بیست و هشتمین همایش بانکداری اسلامی اعلام کرد: با وجود دستاوردهای ارزشمند جاری در اقتصاد و تلاش‌های تیم اقتصادی دولت، با همکاری متقابل در جهت تحقق اولویت‌های برنامه‌های اقتصادی رییس‌جمهور برای توسعه اشتغال، جذب سرمایه‌گذاری خارجی، خصوصی‌سازی و مردمی‌سازی اقتصاد ادامه خواهد یافت. مسعود کرباسیان با گرامیداشت هفته دولت و شهادت شهید رجایی و باهنر گفت: امسال موضوع محوری، حمایت از تولید و اشتغال است که شعار ابلاغی رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز بر این اساس است؛ تولید و اشتغال از محوری‌ترین برنامه‌های رییس‌جمهور است. وی گفت: در شرایطی آغاز به کار دولت دوازدهم را شاهد هستیم که حسب بررسی روندهای متغیرهای اقتصاد کلان در عمل شاهد گشایش‌های جدی در اقتصاد ملی از جمله بهبود نسبی در محیط کسب و کار، کنترل و مدیریت نرخ تورم و افزایش رشد اقتصادی هستیم که این امر با مساعی گسترده سیاست‌گذاران دولت تدبیر و امید رقم خورده است. وزیر اقتصاد با بیان اینکه، نقش نظام بانکی در این بین بسیار حائز اهمیت است چراکه تخصیص منابع نقش بی‌بدیلی در تامین مالی واحدهای اقتصادی فعال در بخش‌های مختلف اقتصادی دارد، اظهار داشت: بدیهی است که فعالیت بانک‌ها در تامین مالی اثرگذار است و رشد اقتصاد ملی را ارتقا می‌دهد.

آسیب‌شناسی عملکرد عقود اسلامی

وزیر اقتصاد ادامه داد: وجود درهم تنیدگی بالا و ارتباط متقارن نظام بانکداری اسلامی با بخش حقیقی که به واسطه حرمت ربا ایجاد شده در عمل بستر تخصیص پس‌انداز جامعه به معامله‌های ربوی وجود ندارد، یگانه راه برای کسانی که قصد کسب درآمد از پس‌اندازهایشان را دارند، درگیر شدن با بخش واقعی اقتصاد خواهد بود. لذا خروجی این نوع نظام بانکداری در صورت اجرای صحیح آن است که منابع موجود مالی، به بخش حقیقی اقتصاد عرضه می‌شود و در نتیجه وجوه عرضه‌شده برای سرمایه‌گذاری در تمام عرصه‌های اقتصادی با رشد قابل توجهی روبه‌رو می‌شود. کرباسیان گفت: آسیب‌شناسی عملکرد عقود اسلامی مورد نظر، حذف بسترهای انحرافی تامین مالی در چارچوب اسلامی، حاکمیت معاملات و قراردادهای واقعی در فرآیند اخذ تسهیلات و موضوعات از این دست باید به عنوان یک اولویت اساسی در چارچوب تمام سیاست‌گذاری‌ها مورد توجه قرار گیرد. وی خاطرنشان کرد: به نظر بنده بانکداری امروز ما با آرمان‌های بانکداری اسلامی ناب فاصله دارد ولی همین امر می‌تواند عزم ما در جهت حرکت در مسیر بهبود قوانین و روش‌های بانکداری بدون ربا و اسلامی را جزم‌تر کند. البته نباید از نقش بقیه اقتصاد و دولت نیز در این میان غافل شد، دولت نیز باید تلاش مضاعفی کند تا خود را در مسیری که اقتصاد اسلامی می‌تواند برای او ترسیم کند قرار دهد. در نهایت، ماهیت اقتصاد اسلامی را باید در کمک به عدالت اجتماعی و گریز از زیاده‌خواهی و طمع و حرکت در مسیر بهبود زندگی مردم دانست.

افراطی‌گری در اصلاح نظام بانکی

همچنین معاون اقتصادی رییس‌جمهور با بیان اینکه در شرایط رکود بانک‌ها نمی‌توانند سودده باشند، گفت: راه دستیابی به عدل در حوزه اقتصاد مشی اعتدالی با اولویت دادن به تعادل در بازارهاست. محمد نهاوندیان در همایش بانکداری اسلامی گفت: باید رفتار مالی دولت قاعده‌مند شود و دولت عزم زیادی در شفافیت هدفمند و قاعده‌مندی دارد. نهاوندیان با تاکید بر اهمیت نقش نظام بانکی خاطرنشان کرد: در اصلاح نظام بانکی گاهی به قدری افراطی می‌شویم که به قوت‌ها توجه نمی‌شود و این در حالی است که مجموعه عظیم نیروی انسانی در این شبکه وجود دارد که از نقاط قوت است البته مشکلات تحریم باعث شد که از روزآمدی دور شویم و باید برای رفع این مشکل حرکت کنیم. وی ادامه داد: همه ما در یک کشتی نشسته‌ایم و اینکه من بنگاهم را سودآور کنم در اقتصادی که سودآور نیست نمی‌تواند پایدار باشد و باید نگاه اعتدالی داشته باشیم. اگر نگاه هماهنگی‌گرا داشته باشیم هم رشد پایدار و هم تعادل ایجاد می‌شود. اقتصاد ما تصمیم گرفته است اقتصاد پیشرو باشد و به پیشرفت برسد، همچنین نرخ سود تسهیلات باید در اقتصاد ایران کاهش یابد اما این باید دستوری نیست و براساس منطق است. نهاوندیان درباره اینکه چرا روح بانکداری بدون ربا در نظام بانکی ایران در جریان نیست، گفت: اگر بخواهیم بانکداری اسلامی به معنای واقعی را اجرا کنیم، باید همه ابعاد اقتصاد ایران را متناسب با این موضوع توازن و تعادل کنیم. نمی‌شود اقتصادی داشته باشیم با تورم ۳۰-۴۰ درصد و انتظار موفقیت بانکداری اسلامی را هم داشته باشیم! بالاخره راه‌های فراری برای این موضوع پیدا و باعث شده میزان تحقق بانکداری اسلامی در سال‌های گذشته خیلی بالا نباشد.

وی درباره گران بودن پول در بانک‌ها و برنامه دولت برای تزریق منابع به نظام بانکی اظهارداشت: وقتی به بانک‌ها فشار وارد می‌شود که چرا نرخ سود را بالا می‌برید، همیشه این عذر را می‌آورند که موسسات غیرمجاز نرخ‌های بالا داده و مانع از اجرای دقیق نرخ‌های سود در بانک‌های مجاز می‌شوند. وی با بیان اینکه الان دیگر بانک‌ها نمی‌توانند این بهانه را داشته باشند که موسسات دیگر جذب سپرده با سود بالا دارند، افزود: سیاست جدید بانک مرکزی که هفته قبل اعلام کرد و ان‌شاءالله اعمال هم خواهد شد، باعث می‌شود سود سپرده‌گذاری کاهش یابد و بانک‌ها این امکان را پیدا می‌کنند که تسهیلات ارزان‌تری به متقاضیان بپردازند. نه‌اوندیان همچنین با اشاره به تشکیل معاونت اقتصادی که از دید عده‌ای موجب فریب شدن دولت می‌شود، گفت: به هیچ‌وجه هدف، ایجاد تشکیلات اضافی نیست بلکه هدف، کمک به هماهنگی هر چه بیشتر سیاست‌های اقتصادی کشور است. هدف، کمک به اجرای وظایف دستگاه‌های مسوول در حوزه خودشان است.

اقدام دوگانه دولت برای افزایش سرمایه بانک‌ها

رییس سازمان برنامه و بودجه نیز با اشاره به برنامه کاهش ضریب جینی به ۰/۳۴ درصد، از لزوم بازنگری در نرخ سود بانکی خبر داد. محمدباقر نوبخت در همایش بانکداری اسلامی با اشاره به هدف راهبردی رشد هشت درصدی در اقتصاد کشور براساس برنامه ششم توسعه اظهارداشت: باید به گونه‌ای از بهبود مدیریت بهره‌مند شویم که یک‌سوم این رشد از محل بهره‌وری باشد به این معنا که ۵/۵ واحد درصد این رشد از محل سرمایه‌گذاری‌های جدید و ۲/۵ درصد از محل سرمایه‌های قبلی و بهبود بهره‌وری حاصل شود. وی ادامه داد: بر اساس برنامه‌های رییس‌جمهور برای توزیع درآمدها، ضریب جینی باید به ۰/۳۴ درصد تقلیل یابد، ضمن اینکه تورم تک‌رقمی شود و اشتغال نیز ارتقا یابد به نحوی که باید ۹۵۵ هزار فرصت شغلی در سال ایجاد شود. البته برای همه این موارد نیازمند تامین مالی و سرمایه‌گذاری هستیم. نوبخت خاطرنشان کرد: تامین رشد هشت درصدی اقتصاد و ایجاد ۹۵۵ هزار فرصت شغلی نیازمند سالانه ۷۷۰ هزار میلیارد تومان سرمایه‌گذاری است. وی افزود: نرخ سود بانکی نیز باید بازنگری شود به ویژه با دستاوردی که در زمینه کاهش تورم به دست آمده است، باید این نرخ مورد بازنگری و بررسی قرار گیرد. نوبخت گفت: هرچه سرمایه بانک‌ها بیشتر باشد، تسهیلات بیشتری ارائه می‌شود و طی سال‌های اخیر بخشی از تسهیلات به بانک‌ها برگشته و سرمایه بانک‌ها نیز محدود بوده، در نتیجه منابع کمی برای ارائه تسهیلات وجود داشته است. این مقام مسوول ادامه داد: دولت برای افزایش سرمایه بانک‌ها دو کار انجام داد که اقدام اول، افزایش سرمایه ۲۹ هزار میلیارد تومانی دولت نزد بانک‌های دولتی بود که منجر به افزایش نسبت کفایت سرمایه بانک‌ها شد. وی افزود: راه دوم این بود که بخشی از دیون دولت را به نظام بانکی پرداخت کنیم که در حوزه میزان دیون اختلافاتی وجود دارد که ناشی از مبنای محاسباتی است.

روزنامه دنیای اقتصاد / چهارشنبه ۰۸/۰۶/۹۶ شماره ۴۱۳۲ صفحه ۲

تصمیم‌سازان اقتصادی مطرح کردند

منشور چهارساله توسعه صنعتی

دنیای اقتصاد: همزمان با مستقر شدن تیم اقتصادی دولت دوازدهم در وزارتخانه‌ها این روزها شاهد ارزیابی عملکرد دولت در دوره قبل و تدوین منشور چهارساله آینده هستیم؛ در این زمینه می‌توان به وضعیت به تصویر کشیده بخش صنعت، معدن و تجارت در مراسم تودیع وزیر سابق و معارفه وزیر جدید این وزارتخانه اشاره کرد. ارزیابی‌های وضعیت وزارت صنعت، معدن و تجارت در ابتدای تحویل به دولت یازدهم از رشد منفی این بخش حکایت دارد؛ به طوری که با گذر از دوره چهارساله نه تنها شاهد عبور از رشد منفی این بخش بودیم بلکه در زمان تحویل این وزارتخانه به دولت دوازدهم برای این بخش رشدی ۶/۵ درصدی نیز ثبت شد، رشدی که از قرارگرفتن این بخش در مسیر توسعه حکایت دارد.

مسیر طی شده برای این بخش در دوره چهارساله (۹۲ تا مرداد ۹۶) هرچند از بهبود و بازگشت رونق به بخش تولید حکایت دارد، اما این نکته را نیز باید مدنظر قرار داد که تداوم این موضوع به تحریک تقاضا در بازار گره خورده و آنچه مسلم است باز کردن این مشکل نیازمند تدوین راهکاری عملی برای بالا بردن قدرت خرید مردم است. در این مراسم در کنار ارائه منشور چهار ساله توسعه صنعتی از میدان داری بخش خصوصی به‌عنوان یکی از راهکارهای تداوم رونق بخش تولید یاد شده است، اقدامی که برخی فعالان اقتصادی معتقدند در شرایط کنونی می‌تواند به توسعه اقتصادی کشور کمک کند. در این مراسم در کنار ارزیابی پرونده بخش صنعت، معدن و تجارت از سوی متولی سابق این وزارتخانه و متولی کنونی این بخش،

برنامه چهارساله آینده نیز مورد توجه قرار گرفت. به طوری که معاون اول رئیس‌جمهوری در این نشست با صحنه گذاشتن بر قرارگیری این بخش در ریل اصلی توسعه براین نکته تاکید کرد که تولید داخل باید رونق و سرعت بیشتری پیدا کند. تایید بازگشت رونق به بخش تولید در حالی مطرح شده که وضعیت این بخش همواره نگاه نقادانه به این بخش را نیز به همراه داشته است؛ نگاهی که پاسخگویی اسحاق جهانگیری را به همراه داشت. به طوری که وی با اشاره به سخنان برخی افراد مبنی بر اینکه وضعیت امروز اقتصاد کشور نسبت به سال‌های گذشته تغییر چندانی نکرده، عنوان کرد که وضعیت کشور در دولت یازدهم رو به بهبود بوده است و نباید این طور قلمداد شود که وضعیت اقتصادی کشور نسبت به گذشته تغییری نکرده، شاید در برخی بخش‌ها هنوز مشکلات جدی وجود دارد اما موتور اقتصاد کشور به حرکت افتاده و در ریل صحیح و مسیر توسعه قرار گرفته و آنچه مهم است این که بدانیم از این به بعد چگونه باید کار کنیم. میدان‌داری بخش خصوصی در اقتصاد از دیگر مواردی است که در این مراسم مورد توجه قرار گرفت و تاکید شد که نباید تنها در مواقعی که مشکلات مالی وجود دارد این بخش مورد توجه قرار گیرد، بلکه باید بخش خصوصی در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی مشارکت داده شود.

محمدرضا نعمت‌زاده نیز با توجه به چهارسال حضور در راس بدنه وزارت صنعت، معدن و تجارت چالش‌هایی که همچنان این بخش با آن درگیر است را برشمرد و در این خصوص اصلاح نظام بانکی، ایجاد شرایط برای تضمین امنیت سرمایه‌گذاران، اعتماد به بخش خصوصی، حذف ممنوع‌الخروجی بدهکاران صنعتی را مورد تاکید قرار داد. اما در کنار موارد مطرح شده در این مراسم انتقادهایی نیز از عدم مسوولیت‌پذیری برخی شرکت‌های خصولتی در اقتصاد کشور از سوی شریعتمداری مطرح شد، به طوری که وی با صراحت اعلام کرد به مدیریت بنگاه‌های واگذار شده مهلت داده شود و در صورتی که گامی برای رفع مشکلات این بنگاه‌ها برداشته نشد نسبت به بازگرداندن این بنگاه‌ها به وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام شود. تحریک تقاضای موثر در بازار از دیگر مواردی بود که در این مراسم از آن به‌عنوان عاملی برای رشد بخش صنعت یاد شد.

وضعیت رو به بهبود است

اما آنچه در این مراسم از سوی معاون اول رئیس‌جمهوری تاکید شد قرار گرفتن این بخش روی ریل توسعه است، به طوری که وی ضمن رد اینکه تولید کشور همچنان درگیر رکود است این نکته را نیز مورد توجه قرار داد که «وقتی به کسی دائما تلقین کنیم که مریض است سرانجام باور می‌کند. متأسفانه برخی صنعتگران هم باور کرده‌اند که در بخش تولید رکود حاکم شده اما دوره رکود تعریف مشخصی دارد و نباید توقع داشته باشیم که در دوره رونق هیچ واحد تولیدی مشکل نداشته باشد یا هیچ کارخانه‌ای ورشکسته نشود و حتی در کشورهای صنعتی و اروپایی نیز بعضی از واحدهای تولیدی با مشکل مواجه می‌شوند و اعلام ورشکستگی می‌کنند.» روندی که تایید شریعتمداری را نیز به همراه داشت. به طوری که وی با اشاره به اینکه فرد خوش‌شانسی بوده که پس از نعمت‌زاده در راس این وزارتخانه قرار گرفته است، عنوان کرد بازگشت صنعت به ریل اصلی این امکان را به وجود آورده تا در مسیرهای مختلف بتوانیم نسبت به کم یا زیاد کردن سرعت اقدام کنیم.

صیانت از بازار داخلی از دیگر مواردی بود که از سوی جهانگیری مورد توجه قرار گرفت به طوری که وی براین نکته تاکید کرد که ما به درجه‌ای از اقتصاد باز نرسیده‌ایم که بگوییم هر کالایی با هر تعرفه‌ای می‌تواند به کشور وارد شود و اهمیتی ندارد که چه مشکلی برای تولید داخلی به وجود می‌آید. من فکر می‌کنم که ما هنوز در دوره مدیریت اقتصاد هستیم و همان‌گونه که بازار ارز را مدیریت می‌کنیم باید واردات نیز مدیریت شود و این نکته باید مدنظر قرار گیرد زمانی که احساس می‌شود واردات ممکن است به تولید داخلی آسیب برساند باید با تعرفه یا سیاست‌های فنی محدودیت‌هایی را اعمال کنیم. اظهار نظر مطرح شده از سوی وی در حالی است که دوشنبه گذشته رئیس‌مجلس شورای اسلامی اعلام کرد چنانچه دولت برای جلوگیری از واردات ۸۰۰ قلم کالا اقدامی نکند، مجلس برای اجرایی کردن آن وارد عمل خواهد شد، خبری که واکنش معاون اول رئیس‌جمهوری را به همراه داشت به طوری که وی اعلام کرد مجلس شورای اسلامی دست دولت را در این زمینه بسته است، به گونه‌ای که دولت بر اساس قانون به هیچ‌وجه نمی‌تواند مانع واردات کالایی شود؛ واکنشی که در دل آن تقدیر از نعمت‌زاده را نیز به همراه داشت، به طوری که وی افزود: نعمت‌زاده در این زمینه در مواقعی که نیاز بوده راسا اقدام کرده است. با این شرایط باید این نکته را مدنظر قرار داد که مدیری که از پرونده در سازمان بازرسی و دیوان محاسبات می‌ترسد به درد نمی‌خورد؛ هرچند هیچ مدیری نباید برخلاف قانون عمل کند و اگر اقدامی بر خلاف مقررات برای منافع شخصی باشد خیانت است اما گاهی يك مسوول ناچار می‌شود برای حفظ منافع کشور تصمیمی ویژه اتخاذ کند.

لزوم حمایت از صادرات و اعطای خط اعتباری به صادرکنندگان از دیگر مواردی بود که در این نشست مورد تأیید جهانگیری قرار گرفت، روندی که برای عبور از آن صندوق توسعه ملی اعلام آمادگی کرده تا خط اعتباری برای حمایت از صادرکنندگان در نظر گیرد و از سوی دیگر دولت نیز در این خصوص انواع و اقسام حمایت‌ها را در نظر گرفته تا به این طریق صادرات غیرنفتی در کشور افزایش پیدا کند. راه‌اندازی بنگاه‌های بزرگ صادراتی از دیگر مواردی است که به واسطه آن شرایط برای رشد صادراتی فراهم می‌شود و به گفته جهانگیری این ظرفیت باید در کشور ایجاد شود و اتاق بازرگانی و اتاق اصناف باید در این زمینه فعال شوند؛ چرا که در موضوع تحریم روسیه از سوی اروپا، روسیه تمایل پیدا کرد که محصولات کشاورزی خود را از ایران تأمین کند اما متأسفانه بنگاهی بزرگ برای صادرات به این کشور در ایران وجود ندارد. عقد تعرفه‌های ترجیحی که از سوی دولت در حال پیگیری است، از دیگر مواردی است که می‌تواند توسعه صادرات را به همراه داشته باشد.

در کنار بخش صنعت و تجارت معاون اول رئیس‌جمهوری در این مراسم درخصوص بخش معدن نیز اعلام کرد متأسفانه گاهی سخنانی که درباره معدن بیان می‌شود غیرکارشناسی است. اکتشاف معدن کار بسیار سخت و پیچیده‌ای است و ده‌ها پروژه زمین‌شناسی و اکتشاف و مطالعات مختلف باید انجام شود که آیا استخراج از یک معدن توجیه اقتصادی دارد یا نه. البته بخش خصوصی تاکنون نتوانسته عملکرد خوبی در بخش معدن و به‌خصوص معادن فلزی داشته باشد. این در حالی است که هرچه بتوانیم باید ارزش افزوده را در صادرات بالا ببریم و این اقدام در جهت منافع و مصالح کشور است که امیدوارم وزیر جدید صنعت، معدن و تجارت در این زمینه برنامه‌ریزی مناسبی انجام دهد. پیش‌گرفتن برنامه‌های حمایتی از بخش معدن مورد تأیید شریعتمداری نیز قرار گرفت، به طوری که وی بر این نکته تأکید کرد که در دولت دوازدهم به بخش معدن توجه ویژه‌ای خواهیم کرد و نهضت اکتشاف معدن را ادامه خواهیم داد.

حمایت قاطعانه از خصوصی‌ها

حمایت قاطعانه از بخش خصوصی از جمله مواردی است که از سوی نعمت‌زاده در این مراسم مورد تأیید قرار گرفت؛ چراکه هر زمان که به بخش خصوصی اعتماد کردم، نتیجه مثبت گرفتم. «اصلاح قوانین نظام بانکی برای حمایت از فعالیت بخش خصوصی» از دیگر مواردی است که نعمت‌زاده معتقد است باید با توجه ویژه‌ای در دولت دوازدهم دنبال شود. وی معتقد است اگر بانک‌ها فعال نشوند، بخش خصوصی نیز فعال نخواهد شد. از سوی دیگر به‌خاطر مسائل بین‌المللی، دستمان از بانک‌های خارجی کوتاه است، این در حالی که در برخی مواقع شاهد همکاری بهتر بانک‌های خارجی بوده‌ایم. من چهار سال عضو شورای پول و اعتبار بوده‌ام و احساس کردم تصمیمات ما خیلی اثری نداشت.

تحریک تقاضا

از سوی دیگر محمد شریعتمداری نیز با بیان اینکه نعمت‌زاده تن بی‌جان صنعت، معدن و تجارت کشور را تحویل گرفت و مجموعه‌ای را تحویل داد که بخش اعظمی از ضعف‌هایش بهبود یافته است، گفت: با وجود همه تلاش‌های صورت‌گرفته تقاضا برای کالاهای مصرفی از سوی مردم کاهش یافته است که تحریک تقاضا باید در دستور کار قرار بگیرد؛ چراکه ارزیابی‌ها از کاهش جدی قدرت خرید مردم در شهرها و روستاها طی سال‌های ۸۶ تا ۹۲ حکایت دارد به طوری که در این دوره به ترتیب به میزان ۲۲ و ۲۸ درصد قدرت خرید مردم در شهر و روستا کاهش یافت و به سال‌های ۸۰ و ۸۱ بازگشت و بنابر این امروز تقاضای مؤثر برای مصرف کالاهای مصرفی صنعتی و کالاهای بادوام با بحرانی جدی مواجه است؛ بنابراین اگر نتوانیم تحریک تقاضا ایجاد کنیم، تقاضای مؤثر هم برای کالاهای بادوام تولیدی‌مان به‌وجود نمی‌آید و اگرچه در بخش صنعت تولید خوبی داریم، اما در صورت مشکل تقاضا کالاهای به سمت انبارها گسیل می‌شوند. رکود در بخش مسکن از دیگر دلایلی است که در این نشست از آن به‌عنوان یکی از چالش‌های بخش صنعت یاد شد. براساس آمار اعلام‌شده ۱۳۰ رشته فعالیت صنعتی دنباله‌رو بخش مسکن هستند که اگر برای رکود ساخت و ساز فکری نشود، این گروه‌های صنعتی از رکود خارج نخواهند شد. بهترین راه حل برای تولیدکنندگان بخش مسکن، صادرات محصولات آنهاست.

وزیر صنعت، معدن و تجارت دولت دوازدهم اظهار کرد: یکی دیگر از مشکلاتی که با آن مواجه هستیم، واگذاری‌های خصولتی است و من مأموریت خود می‌دانم که واگذاری‌ها به بخش خصوصی انجام شود، اما در این مسیر آنها که مسولیت‌پذیر نیستند، در اعمال مالکیت اداره بنگاه‌های بزرگ، کشور را با بحران مواجه می‌کنند که باید با اینها برخورد جدی شود.

متاسفانه برخی از این افراد کنار میز دولت همکار ما هستند یا وزیر دفاع، یا وزیر رفاه یا مسوول بنیادشهرید و کمیته امداد هستند و حتی ممکن است مسوولیت واحد دیگری را داشته باشند که امروز به اسم خصوصی سازی مالک بخش حوزه های صنعتی و معدنی شده اند که این موضوع موردانتقاد مقام معظم رهبری در جلسه با دولت هم قرار گرفته است. وی همچنین با بیان اینکه درباره نرخ ارز صحبت نمی کند و تابع سیاست های دولت است، گفت: صادرکنندگان کالا و خدمات فنی و مهندسی کشور به دلیل عدم پرداخت مشوق های صادراتی با مشکل مواجه هستند که باید به این مقوله هم پرداخته شود. «ایجاد توازن صنعتی در کشور، محرومیت زدایی، حمایت از صنایع نوآور و دانش بنیان که ارزش افزوده بالایی دارند، استفاده از مشاوره در بنگاه ها، اعطای تسهیلات به واحدهایی که اهلیت دارند و دارای بازار هستند» از دیگر برنامه هایی است که به گفته شریعتمداری در منشور چهار ساله این وزارتخانه موردتوجه قرار خواهد گرفت.

سهم خواهی خصوصی ها

مراسم تودیع نعمت زاده و معارفه شریعتمداری در حالی با حضور جمعی از متولیان صنعت، نمایندگان مجلس و فعالان بخش خصوصی برگزار شد که نمایندگان سه تشکل مهم «اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران»، «خانه صنعت، معدن و تجارت ایران» و «اتاق اصناف ایران» در کنار قدردانی از متولی سابق صنعت، خواسته ها و مطالبات خود را با وزیر تازه نفس صنعت، معدن و تجارت در میان گذاشتند. رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران که یکی از سخنرانان این مراسم بود؛ معتقد است دولت تحت هیچ شرایطی نمی تواند بدون مشارکت و همکاری بخش خصوصی بر مشکلات فائق آید و در پیشبرد برنامه های خود موفق شود. غلامحسین شافعی در حضور معاون اول رئیس جمهوری از وزیر صنعت، معدن و تجارت خواست که مشارکت بخش خصوصی در فعالیت های اقتصادی عملیاتی شود. وی خطاب به جهانگیری با بیان اینکه خواسته ما حضور شما در دولت بود، گفت: مشارکت بخش خصوصی نباید وصفالعیش باشد، بلکه باید عین عیاشی در عمل باشد. شافعی با اشاره به اینکه شریعتمداری یار دیرین بخشی از اقتصاد کشور است و سابقه طولانی در مشارکت با بخش خصوصی دارد، عنوان کرد: حال که صحبت از بحث واگذاری و تصدی گری ها است، باید چند سوال را مطرح کنم؛ اینکه در زمان حضور شریعتمداری در وزارت بازرگانی، سازمان قند و شکر چه شد؟ سازمان شهر و روستا با چه سرنوشتی روبه رو شد؟ چه تغییراتی در حمل و نقل دولتی ایجاد شد؟ رئیس اتاق ایران افزود: در زمان حضور شریعتمداری در وزارت بازرگانی تلاطم بسیاری در موضوع تثبیت تعرفه ها وجود داشت اما با تصمیمات اتخاذ شده توسط وی آرامش در این حوزه به وجود آمد. شافعی ابراز امیدواری کرد که آنچه به عنوان «برنامه» از سوی وزیر صنعت، معدن و تجارت اعلام شده به عمل تبدیل شود و بخش خصوصی نیز برای تحقق این برنامه ها اعلام آمادگی کرده است. رئیس پارلمان بخش خصوصی معتقد است شریعتمداری در مقام وزارت بازرگانی دولت اصلاحات توانسته با حذف تعدادی از سازمان های دولتی که قابل واگذاری بودند، جایگاه خصوصی ها را ارتقا دهد. وی «رونق بخشی به بخش صادرات» و «ساماندهی تعرفه ها» را از جمله گام های مهم و شجاعانه ای دانست که در آن دوران از سوی شریعتمداری برداشته شده است. به گفته شافعی در دوره وزارت شریعتمداری بر بخش بازرگانی، او مسوولیت کمیسیون های مشترک را نیز بر عهده داشت و توانست در این حوزه نیز تحولاتی ایجاد کند، به طوری که رفت و آمدهای هیات های اقتصادی با گسترش روزافزونی روبه رو شد. همچنین رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت ایران با گلایه از نظام بانکی فعلی، «رکود»، «نزول» و «بهره مرکب» را سه عامل زمین گیر شدن صنعت در کشور برشمرد. عبدالوهاب سهل آبادی بر این باور است که با نظام بانکی فعلی که نه مراجع تقلید عملکردش را درست و شرعی می دانند و نه جوامع بین المللی آن را قبول دارند، صنعت رشد نخواهد کرد. وی وضعیت صادرات را به هیچ وجه با مبیل تصمیم سازان کشور نمی داند و معتقد است باری که چهار سال گذشته و در شرایط بدتری بر دوش نعمت زاده گذاشته شد، هنوز هم سنگینی می کند. رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت ایران با تاکید بر اینکه عوامل محیطی در بخش اداره صنعت هنوز به تکامل نرسیده اند و در حال بیچاره کردن این بخش هستند، گفت: نزول و بهره مرکب صنعت کشور را زمین گیر کرده و تسهیلات نوشداروی بعد از مرگ سهراب هستند. وی ادامه داد: فرزندان ما حاضر نیستند برای ما یک چک یا سفته امضا کنند زیرا خانواده های ما را به زندان برده اند.

سهل آبادی از متولی صنعت خواست که به بخش خصوصی واقعی توجه شود و نسبت به بهبود وضعیت صنعتی تصمیمات عملیاتی مدنظر قرار گیرد. وی خطاب به شریعتمداری گفت: شما جوان مانده اید ولی در وزارت صنعت پیر خواهید شد؛ این بخش کمر خم می کند، چراکه امروز صنعت با مشکلات زیادی همراه است و با برخی رانت ها کار کرده که امروز باید درمورد

آنها فکر شود. رئیس اتاق اصناف کشور هم با بیان اینکه دستیابی به رشد و توسعه بدون حضور بخش خصوصی میسر نمی‌شود، به برگزاری نشست‌های فصلی از سوی معاون اول رئیس‌جمهوری با حضور وزرای اقتصادی و روسای سه اتاق (اتاق بازرگانی، اتاق اصناف و اتاق تعاون) تاکید کرد. علی فاضلی در این مراسم با اشاره عملکرد متولی سابق صنعت گفت: اصلاح قانون نظام صنفی از جمله اقدامات شاخص نعمت‌زاده در سال‌های گذشته بود. وی افزود: دولت یازدهم تورم ۴۰ درصدی با رکود نسبی را تحویل گرفت، همچنین در زمان ابتدای کار نعمت‌زاده دو وزارتخانه در یکدیگر ادغام شد که توجه به همین نکته‌ها برای کار بزرگی که ایشان انجام داده‌اند، کفایت می‌کند. فاضلی تلاش‌های نعمت‌زاده در جهت رفع برخی قوانین دست و پاگیر در حوزه کسب و کار را نیز قابل‌ستایش دانست. رئیس کمیسیون صنایع مجلس نیز معتقد است وزیر جدید صنعت، معدن و تجارت برخلاف شایعات مطرح شده فردی آشنا به صنعت است که بیماری و مشکل آن را می‌داند. عزیز اکبریان مشکلات بخش صنعت، معدن و تجارت را مربوط به «بانک»، «فاچاق»، «رکود» و «واردات» می‌داند. وی به نمایندگی از مجلس اعلام کرد که با همکاری با دولت و سایر نهادها کار را برای حل این مشکلات آغاز خواهند کرد. اکبریان با تاکید بر لزوم بررسی و تعیین تکلیف خصولتی‌ها و مشخص شدن وظایف تخصصی بخش‌ها گفت: واگذاری شرکت‌ها به بخش‌های غیرخصوصی و تشکیل واحدهای خصولتی باید مورد بررسی و بازنگری قرار گیرد. وی همچنین از معاون اول رئیس‌جمهوری خواست تا اختیارات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی به استان‌ها تفویض شود.

برآورد سرمایه خارجی

مدیرکل سرمایه‌گذاری خارجی وزارت صنعت، معدن و تجارت در این مراسم از جذب هفت میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی در بخش‌های صنعتی، معدنی و بازرگانی کشور در دوره پس‌اجرام خبر داد و گفت: این آمار صرف‌نظر از قراردادهایی است که نهایی شده یا به امضا رسیده‌اند. افروز بهرامی در ادامه اظهار کرد: این سرمایه‌گذاری‌ها در قالب ۱۰۳ پروژه وارد کشور شده که تاکنون ۴۱ پروژه به بهره‌برداری رسیده و ۶۲ مورد دیگر نیز در حال طی مراحل اجرایی است. وی با اشاره به گسترش توزیع جغرافیایی سرمایه‌گذاری خارجی در دولت یازدهم، خاطر نشان کرد: در این راستا شاهدیم حتی این سرمایه‌گذاری‌ها به صنایع غذایی، کانی‌های غیرفلزی و فروشگاه‌های زنجیره‌ای رسیده است. بهرامی تاکید کرد: ایجاد استراتژی برای به‌هم‌رسانی کسب و کارها و اتصال به بازارهای جهانی از اولویت‌های مهم توسعه اقتصادی کشور است. وی اظهار کرد: در ۵۰ سال گذشته شاهدیم تولیدات کشور کمتر بر مبنای برون‌گرایی، صادرات و نیازهای بازار جهانی استوار بوده است. به گفته این مقام مسوول، شاید تنها راهکار اساسی در این شرایط، اتخاذ رویکرد استراتژی صادرات باشد، در این راستا وزارت صنعت، معدن و تجارت متولی هدایت بخش خصوصی کشور به این سمت و سو است.

حاشیه‌نگاری تودیع و معارفه

معاون اول رئیس‌جمهوری گفت: من زمانی که استاندار، نماینده مجلس و وزیر بودم، نعمت‌زاده را می‌شناختم؛ شخصیت نعمت‌زاده را با تمام بد اخلاقی‌هایش دوست دارم، با همین اخلاق کارش را پیش برده و همه از او حساب می‌برند. رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت خطاب به وزیر صنعت، معدن و تجارت گفت: شما جوان مانده‌اید اما در وزارت صنعت پیر خواهید شد؛ این بخش کم‌رنگ می‌کند، چراکه امروز صنعت با مشکلات زیادی همراه است. رئیس اتاق بازرگانی ایران گفت: با روحیه‌ای که از نعمت‌زاده سراغ دارم، وی حتی اگر روی ویلچر هم باشد، باز هم دست از کار و تلاش برنخواهد داشت. وزیر صنعت، معدن و تجارت از نعمت‌زاده به‌عنوان پیر صنعت ایران تشکر کرد و گفت: خوش‌شانس هستم که بعد از نعمت‌زاده در این وزارتخانه مشغول خواهم شد، چرا که بسیاری از ضعف‌ها مرتفع و قطار توسعه صنعتی کشور در ریل خود قرار گرفته است. شریعتمداری خطاب به متولی سابق صنعت گفت: از هر انگشت نعمت‌زاده برای صنعت کشور یک هنر می‌ریزد.

روزنامه گسترش صمت / شنبه ۹۶/۰۶/۱۱ شماره ۸۵۴ صفحه ۴

منبع ارزش افزوده در تجارت خارجی

منیر حضوری: صادرات خدمات فنی و مهندسی نشان از توانمندی شرکت‌های پیمانکاری دارد که بخشی از صادرات ایران را شامل می‌شود و می‌تواند بر رشد تاثیر بسزایی داشته باشد. مسئولان تجارت خارجی کشور بر ظرفیت‌های صادراتی خدمات فنی و مهندسی به‌عنوان صادرات با ارزش افزوده بالا تاکید می‌کنند.

ارزش صادرات خدمات فنی و مهندسی در ۵ ماه نخست سال ۱۳۹۲ حدود ۴/۱ میلیارد دلار بوده که بخش نیرو، راه و ساختمان بیشترین سهم را در میان بخش‌های مختلف فنی و مهندسی به خود اختصاص داده‌اند اما ارزش این مهم در سال گذشته به حدود ۵ میلیارد دلار رسیده است. محمدرضا انصاری، عضو هیات‌مدیره انجمن شرکت‌های خدمات فنی و مهندسی چندی‌پیش درباره اهمیت این مسئله گفت: تا پیش از تحریم‌ها ایران در ۵۶ کشور دنیا پروژه‌های فنی و مهندسی انجام می‌داد که به دلیل درج شدن صدور ضمانتنامه‌ها و پذیرش آن از سوی کشورهای خارجی این فعالیت به حداقل رسیده است. براساس محاسبات انجام شده، ظرفیت صادرات خدمات فنی و مهندسی برای ارزآوری در کشور دست‌کم ۲۵ میلیارد دلار در سال است که امیدواریم به آن برسیم. با توجه به اهمیت کاهش وابستگی به نفت بها دادن به چنین مسئله‌ای و رشد آن می‌تواند در رونق تولید و اشتغال نقش داشته باشد. اما در بین کشورهایی که ایران به آنها چنین صادراتی دارد می‌توان از سوریه و عراق نام برد. اهمیت صادرات به این دو کشور به دلیل داشتن مشکلات زیرساختی و جنگ داخلی دوچندان است. به عبارتی، این کشورها تشنه خدمات‌رسانی و به عنوان بازار نوپایی شناخته می‌شوند و کشوری که این مهم را دریابد و به بازارهای آنها نگاه اقتصادی داشته باشد می‌تواند به سود بلندمدت برسد. به طور مثال، سوریه یکی از مقاصد اصلی بازار ساختمانی ۸ میلیارد دلاری برای صدور خدمات فنی و مهندسی در بخش مسکن و ساختمان است. از آنجاکه این کشور از جمله کشورهای است که در طول مشکلات چندین ساله خود بیشترین همکاری و همراهی را از سوی ایران داشته است در نتیجه برای فعالیت شرکت‌های ایرانی می‌تواند فرصت مناسبی باشد. در این بین نقش تولیدکنندگان و شرکت‌های پیمانکاری به جهت بازارسازی، کلیدی است چرا که کشورهای دیگر هم رقیبان قدری هستند که به راحتی می‌توانند این بازار را به چنگ آورند.

در سوریه قدرتمند عمل کنیم

عبدالوهاب سهل‌آبادی، رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت ایران در گفت‌وگو با صمت به اهمیت سرمایه‌گذاری ایران در کشورهای مثل سوریه اشاره و اظهار کرد: در سوریه باید بسیار قدرتمند و باسرعیت عمل کنیم چون در طول این مدت بیشترین همکاری و همراهی را ما با سوریه داشته‌ایم. به قول خود سوریه‌ای‌ها، ما دیگر با هم همخون شده‌ایم بنابراین نباید این فرصت را از دست بدهیم. سهل‌آبادی با تاکید بر اینکه در سوریه باید نهایت استفاده را بکنیم، گفت: وقتی چندی‌پیش به سوریه رفتم با وزیر صنایع، تجارت، اقتصاد و نخست‌وزیر این کشور جلسه گذاشتیم و با آنها مفصل درباره همکاری‌های دوجانبه گفت‌وگو کردیم. آنها اعلام کردند که در هر زمینه‌ای نخستین کشوری را که مورد توجه قرار می‌دهند ایران است بنابراین ما هم باید هشیار باشیم و به این مهم توجه کنیم. یکی از مباحثی که بین ما دو کشور وجود دارد نیاز به مواد اولیه است که برخی از کارخانجات طرف مقابل برای ترمیم و مرمت از آن بهره می‌برند. همچنین بحثی را با وزیر تجارت‌شان داشتیم درباره احیای فروشگاه‌های زنجیره‌ای استهلاکی که در کل کشور سوریه است. ما اگر بتوانیم تولیدات کشورمان را در این فروشگاه‌ها عرضه کنیم گام بزرگی برداشته‌ایم. رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت ایران با اشاره به استقبال سوریه از خدمات فنی و مهندسی گفت: یکی از نیازهای واجب سوریه همین بحث است، این کشور به دلیل مشکلات زیرساختی که از قبل داشته است و بعد هم با جنگ دوچندان شد تشنه چنین مسائلی است. اتاق بازرگانی اصفهان و خانه صنعت و معدن ایران هم پیگیری‌های زیادی دارند تا به این مهم توجه شود. قرار است در همین باره نشست‌هایی را مسئولان خط اعتباری بین ایران و سوریه در تهران داشته باشند. او ابراز امیدواری کرد: همکاری بخش دولتی و بخش خصوصی در سطح مناسب و خوبی باشد تا شرکت‌های خدمات‌دهنده فنی و مهندسی بتوانند نظرات ایده‌آل خود را اعلام کنند. امیدوارم بتوانیم با موفقیت این مقطع را بگذرانیم و مثل موقعیت‌هایی که قبلا به دستمان آمد آن را به راحتی از بین نبریم. سهل‌آبادی به اهمیت کیفیت تولید در داخل اشاره و اظهار کرد: امروز تولیدات ما از نظر کمی و کیفی قابل رقابت هستند منتها ما باید فرصت‌های صادراتی را بیشتر دنبال کنیم. بیش از ۳۰ درصد از تولیدات کشور ما مصرف داخل است و باید بازار خارجی را مهیا کنیم. خواهش می‌کنم تولیدکنندگان به موضوع نشان‌سازی تجاری و کیفیت توجه بیشتری کنند و با اتاق‌های بازرگانی و خانه صنعت و معدن ایران همکاری‌های لازم را داشته باشند تا بتوانیم از این فرصتی که در منطقه از جمله سوریه به وجود آمده استفاده کنیم. از طرفی دولت هم باید جوری عمل کند که ضمانتنامه‌ها را اعمال کند و مشکلی هم برای هموطنان پیش نیاید. چالش صدور خدمات فنی و مهندسی از طرف دیگر مربوط به همکاری نکردن بانک‌های خارجی با بانک‌های ایرانی برای پذیرش ضمانتنامه بانکی است. صدور ضمانتنامه بانکی یکی از مجوزها برای ورود به

بازارهای صادراتی به شمار می‌رود .

بروکراسی مانع روابط تجاری

مرتضی افقه، استاد دانشگاه در گفت‌وگو با صمت درباره اهمیت صادرات خدمات فنی و مهندسی و ضعف ایران در این حوزه اظهار کرد: در یکی دو دهه گذشته تلاش‌هایی برای صادرات خدمات فنی و مهندسی شده که می‌توانسته موفقیت‌آمیز باشد اما این مهم هرگز عملیاتی نشده است. متأسفانه ما در جایگزینی کالاهای ساخته شده داخلی خیلی موفق نبوده‌ایم و نتوانسته‌ایم با وجود ظرفیت‌های آن بازاری در منطقه کسب کنیم. او سپس به دلایل این مسئله اشاره کرد و گفت: بخشی از ضعف ما به دلیل کیفیت خوب کالاهای دیگر بوده که نتوانسته‌ایم رقابت چندانی در منطقه داشته باشیم و بخشی هم به دلیل بروکراسی کند و از کار افتاده کشور است که باعث می‌شود فرصت‌های زیادی را از دست بدهیم. به طور مثال، بعد از فروپاشی شوروی این بازارها به شدت آماده بودند و ما می‌توانستیم به آنها ورود کنیم اما نتوانستیم از آن بهره ببریم. در حال حاضر هم عراق، سوریه و قطر از جمله فرصت‌های مناسبی هستند که می‌توانیم از آن استفاده کنیم. از آنجاکه ما رابطه خوبی با آنها داریم به راحتی می‌توانیم حجم مبادلاتمان را با آنها گسترده کنیم. افقه با اشاره به موانع ورود ایران به بازارهای منطقه ادامه داد: ما شرکت‌های خوبی داریم که می‌توانند در منطقه فعال شوند اما نگران این هستیم که موانع داخلی از جمله بروکراسی، نبود پویایی اداره‌های ذی‌ربط از وزارت خارجه گرفته تا گمرکات که باید تسهیل‌کننده ورود ما به این بازارها باشند، حل نشود. باید توجه کنیم بازارهای خارجی خیلی معطل نمی‌مانند و اگر ما نتوانیم به موقع نیازهایشان را تامین کنیم رقبای زیادی داریم که با شرایط خیلی بهتر می‌توانند این بازارها را سریع از دست ما بگیرند همان‌طور که بازارهای دیگر را خیلی سریع گرفتند. او در ادامه به عنوان راهکار خروج از بروکراسی و استفاده از این فرصت گفت: ساختار اداری بروکراسی با نیروهای منفعل و فاقد انگیزه نمی‌تواند خیلی پویایی لازم را برای رقابت با کشورهای رقیب برای ما ایجاد کند. دولت باید اتکای خود را از سازمان‌ها و اداره‌های سنتی بردارد و در ادامه یک نهاد یا سازمان ویژه در کشور مستقر شود. در این بین اتاق بازرگانی می‌تواند نقش خوبی داشته باشد به جای اینکه خود دولت با این همه مشکل ورود کند.

روزنامه جهان صنعت / شنبه ۹۶/۰۶/۱۱ شماره ۳۷۲۰ صفحه ۳

توانایی سیستم بانکی زیر ذره‌بین

صفحه اقتصاد: گروه اقتصادی- در روزهای اخیر شاهد تحرکات هیجانی بانک‌ها و سپرده‌گذاران برای تمدید حساب‌های خود جهت کسب نهایت استفاده از زمان باقی مانده تا سررسیدن اولتیماتوم بانک مرکزی برای کاهش نرخ سود بانکی بوده‌ایم، به طوری که برخی بانک‌ها با ارسال پیامک برای صاحبان حساب جهت تمدید سپرده‌های خود و افزایش ساعت کاری شعبات برای جذب سپرده‌گذاران بیشتر، هیاهویی به راه انداختند که منجر به صف‌های طولانی در بانک‌ها و ایجاد فضای آشفته شده بود. با این حال با آغاز هفته جاری و فرارسیدن زمان اجرای بخشنامه بانک مرکزی برای الزام سیستم بانکی به رعایت سودهای مصوب، به نظر می‌رسد که پایان رقابت غیرحرفه‌ای بانک‌ها برای جذب سپرده‌های مردم از هر راه و روشی، تمام شده است و از هم‌اکنون سیستم بانکی آزمون سختی را برای ادامه فعالیت و حیات این شبکه بزرگ، پیش روی خود خواهد داشت. در واقع می‌توان گفت ماراتن نظام بانکی برای جذب سپرده‌های بیشتر از مردم آن هم درست در روزهایی که بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار دولت دوازدهم می‌خواهند ساماندهی نرخ‌های بهره را در نظام بانکی داشته باشند، به پایان رسید و از امروز قرار است با بخشنامه بانک مرکزی، همه بانک‌ها ملزم به اجرای نرخ‌های سود یکسان باشند؛ اگرچه هیچ تضمینی هم برای اجرای آن وجود ندارد و تا به حال هم که نظام بانکی ملزم به اجرای مصوبه شورای پول و اعتبار بوده، چندان گوشش به نظارت و بخشنامه و مواردی از این دست، بدهکار نبوده است. این در حالی است که در روزهای گذشته در زمان باقی‌مانده تا اجرایی شدن دستورالعمل بانک مرکزی برای الزام شبکه بانکی به رعایت سودهای مصوب شورای پول و اعتبار، برخی از بانک‌ها با ارسال پیامک‌هایی برای تغییر حساب اقدام کرده‌اند. بر همین اساس بانک‌ها مشتریان خود را نگران کرده و برای تعیین تکلیف حساب‌های سپرده به بانک‌ها فرامی‌خوانند؛ رفتاری که از نگاه مدیران ارشد بانکی غیرحرفه‌ای و غیراخلاقی است. بانک‌ها با ارسال این پیامک‌ها برای مشتریان خود، تعیین تکلیف سپرده‌های بانکی را خواستار شدند؛ این وضعیت صف‌های طولانی را در برابر برخی شعب بانکی پدیدار کرد، در نتیجه بخش عمده‌ای از سپرده‌های بانکی

از کوتاه‌مدت به بلندمدت تغییر وضعیت داد و شعب بانک‌ها برای پاسخ به صف‌های طولانی مجبور شدند ساعت کاری خود را تمدید کنند. با عبور از مقابل شعب این بانک‌ها مشاهده می‌شد که ازدحام بسیاری در نتیجه فراخوان مشتریان در آنها ایجاد شده است، حال اینکه چرا مقامات نظارت نسبت به این موضوع واکنشی نشان نداده‌اند جای سوال دارد!

واکنش تند مسوولان

این رفتار برخی از بانک‌های خصوصی با واکنش تند سایر مدیران بانکی مواجه شد، به گونه‌ای که حسین‌زاده، رییس شورای هماهنگی بانک‌های دولتی منتقدانه عنوان کرد که برخی بانک‌ها در اقدامی غیرحرفه‌ای و غیراخلاقی در فراخوان‌هایی از مردم خواسته‌اند قبل از ۱۱ شهریورماه نسبت به افتتاح حساب بلندمدت و دریافت سود بیشتر اقدام کنند. این رفتار به هیچ عنوان قابل تایید نیست و بانک مرکزی نیز نسبت به این موضوع حساسیت خواهد داشت. همچنین دبیر شورای هماهنگی بانک‌ها گفت: همه بانک‌ها باید به طور هماهنگ از نرخ سود اعلامی بانک مرکزی تبعیت کنند و مشکلات جدی برای بانک‌هایی که خارج از ضوابط نرخ سود پرداخت کنند، ایجاد می‌شود. علیرضا قیطاسی در مورد موضوع کاهش نرخ سود سپرده‌های بانکی به ۱۵ درصد از امروز یادآور شد: تمامی بانک‌ها و موسسات اعتباری مجاز با توجه به دستورالعمل بانک مرکزی و تصمیمات گرفته شده در رابطه با کاهش نرخ سود سپرده‌های بانکی باید طبق مقررات مربوطه عمل کنند. وی افزود: به طور یقین چنانچه بانک‌ها خارج از ضوابط تعیین شده عمل کنند، دچار مشکلات جدی خواهد شد. جالب اینجاست که برخی از بانک‌های متخلف به مشتریان اعلام می‌کنند که گرچه همه بانک‌ها موظف به کاهش نرخ سود هستند اما چندان هم بعید نیست که سودهای بالغ بر ۲۰ تا ۲۲ درصد در آنها همچنان جریان داشته باشد. البته این موضوع خاص سپرده‌های کوتاه‌مدت آنها بوده و سپرده‌های بلندمدت همچنان نرخ‌های قابل توجهی دارند. این در حالی است که براساس دستورالعمل بانک مرکزی بانک‌ها مکلف هستند از امروز سودهای سالانه را حداکثر تا ۱۵ درصد علی‌الحساب و کوتاه‌مدت را تا حداکثر ۱۰ درصد کاهش دهند. گفتنی است طی سال‌های اخیر بانک مرکزی از طریق مصوبات شورای پول و اعتبار و در چند مرحله تلاش کرد نسبت به ساماندهی نرخ سود سپرده‌ها و همچنین تسهیلات اقدام کند ولی به دلیل اجرای نادرست آن توسط بانک‌ها، تاکنون موفق به اعمال نظارت کافی در این بازار نشده است. در این میان شاید اشکال کار این باشد که ۱۰ روز به بانک‌ها زمان داده شد تا بتوانند بخشنامه سال گذشته شورای پول و اعتبار را رعایت کنند و نرخ‌های سود را به نرخ‌های معقول برسانند؛ اگرچه هنوز هم بیم دور زدن این نرخ از سوی بانک‌ها وجود دارد و به همین دلیل است که بانک مرکزی تدابیر سختگیرانه‌ای برای نظام بانکی در صورت عدم رعایت این نرخ‌ها دارد. بانک‌ها همیشه برای راضی نگه داشتن مشتریان بزرگ و سپرده‌گذاران کلان و همچنین رقابت با سایر بانک‌ها، راهکارهایی دارند و از روش‌های خاص خود استفاده می‌کنند. آنها هم می‌توانند نرخ سود بالاتر از مصوبات شورای پول و اعتبار از مشتریان دریافت کنند و هم سود بالاتر از مصوبات به سپرده‌ها بپردازند. کارشناسان در این رابطه می‌گویند برخی بانک‌ها به دلیل مشکلات مالی و کسری‌هایی که دارند، همچنین در رقابت با بانک‌های قوی‌تر و موسسات پولی غیرمجاز مجبور شده‌اند رقابت نامناسبی را در زمینه پرداخت سود سپرده‌ها به راه بیندازند.

مشکلات مبنایی بانک‌ها

در این رابطه کامران ندری، مدیرگروه بانکداری اسلامی پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی در خصوص اجرای مصوبه جدید شورای پول و اعتبار درباره نرخ سود علی‌الحساب ۱۵ درصدی از روز جاری و دلایل عدم موفقیت یا اجرای ناقص مصوبات قبلی شورای پول و اعتبار گفت: باید ببینیم که چرا بانک‌ها تاکنون موفق به کاهش نرخ سود تاکنون نشده‌اند و مشکل آنها چه بوده است؟ ندری اظهار داشت: وقتی که بانک‌ها مشکلات مبنایی داشته باشند و شما به آنها تکلیف کنید که نرخ سود باید پایین بیاید، چون آن مشکل مبنایی در بانک حل نشده، ممکن است به نوعی حفظ ظاهر کنند و نهایتاً بگویند نرخ سود در سقف ۱۵ درصد رعایت می‌شود، ولی در پشت پرده فساد وجود دارد و بانک‌ها با سپرده‌گذاران بزرگ توافق غیررسمی می‌کنند چون به پول آنها نیاز دارند. این کارشناس اقتصادی خاطر نشان کرد: در عمل آن هدفی که بانک مرکزی دنبال می‌کند شاید محقق نشود و بارها هم گفته شده که با دستور این اتفاق نمی‌افتد. بانک‌هایی هم هستند که در وضعیت فعلی مشکلی ندارند ولی در آتش بانک‌های دچار بحران می‌سوزند. بانک‌ها با هم نشست می‌گذارند و مشخص نیست مشکل اصلی مربوط به کدام بانک‌هاست، ولی درباره کاهش نرخ سود و همچنین توقف افزایش بدهی خود به مردم توافق می‌کنند.

وی افزود: در این شرایط بانک‌های مشکل‌دار نیز توافق می‌کنند ولی بعداً کار خود را انجام می‌دهند و به اصطلاح غیرحرفه‌ای عمل می‌کنند ولی بانک‌های دچار مشکل چاره‌ای ندارند. چه کسی دوست دارد نرخ سود بالا به سپرده‌گذار پرداخت کند؟ عقلانی نیست که کسی بخواهد هزینه‌های خود را بالا ببرد، بنابراین وقتی بانکی چنین رفتاری داشته باشد نشان می‌دهد که در تنگنای مالی قرار دارد. مدیرگروه بانکداری اسلامی پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی به این‌ها گفت: به نظر من ابتدا باید تکلیف بانک‌های مشکل‌دار مشخص شود. اگر نمی‌دانیم که کدام بانک‌ها دچار مشکل هستند باید آنها را پیدا کنیم و اگر بانک مرکزی در این زمینه حمایت شود می‌تواند آنها را شناسایی کند. بعد از آن می‌توان درباره آنها تصمیم‌گیری کرد که یک مورد آن ادغام است.

راهکارهای حل مشکل بانک‌ها

به گفته ندری، تملک یک بانک توسط بانک دیگر می‌تواند به عنوان یک راهکار مورد توجه قرار گیرد. وقتی بانکی معتقد است در اوضاع خوبی قرار دارد می‌تواند بانک دچار مشکل را خریداری کند و این کار ادغام هم محسوب نمی‌شود. از سویی بانک مرکزی و دولت نیز می‌تواند بانک مشکل‌دار را تملک کند. در این زمینه راه‌حل‌های متعدد وجود دارد؛ البته راه‌حل‌های یاد شده دشوار است و نیازمند استفاده از کارشناسان و اقدامات دقیق است، ولی در تمام دنیا به این شکل عمل می‌شود. وی با تأکید بر اینکه بهتر است بانک مرکزی به این روش‌ها متوسل نشود نه راهکارهای دستوری، گفت: با شرایط موجود، سوال این است که آیا می‌توان نرخ سود بانکی را کاهش داد؟ پاسخ مثبت است. شما باید ابتدا مشکلات بانکی را رفع کنید و این کار ممکن است چند سال زمان نیاز داشته باشد. بانک‌های مشکل‌دار تا زمانی که تعیین تکلیف نشوند، نمی‌توان از کاهش نرخ سود صحبت کرد. مدیرگروه بانکداری اسلامی پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی اظهار داشت: یک راهکار دیگر این است که بانک دچار مشکل را ورشکسته اعلام کنیم ولی در سیستم بانکی ایران از ورشکستگی یک بانک وحشت داریم. در دنیا هم بانک‌های بزرگ ورشکست شده و تعیین تکلیف شدند. در هر صورت، کار ساده‌ای نیست ولی راهکار آن همین است و چاره دیگری وجود ندارد. ندری ادامه داد: با دستور و تکلیف و اینکه بانک‌ها بنشینند و بگویند حرفه‌ای عمل کنیم، مشکل حل نمی‌شود. بنابراین راهکار، راه‌حلی است که در ایران انجام نشده است. جز چند مورد ادغام که آن هم کامل نبود، راه‌حل‌های مشخص در ایران عملیاتی نشده است.

بانک‌ها برنده یا بازنده خواهند بود؟

حال باید دید آیا سیستم بانکی ایران، توانایی کنار آمدن با مصوبه شورای پول و اعتبار را خواهد داشت یا همچنان راه‌هایی برای دور زدن قانون را در پیش خواهند گرفت و در نهایت نرخ سود چه سرنوشتی را در هفته‌ها و ماه‌های آینده تجربه خواهد کرد که در نتیجه می‌تواند تأثیرات مثبت یا منفی را بر بدنه اقتصادی کشور به همراه داشته باشد. همچنین این پرسش مطرح می‌شود که آیا بانک مرکزی در این مورد با بانک‌های متخلف برخوردی خواهد کرد یا خیر؟! آیا در دور جدید اجرا و اصلاح نرخ‌های سود بانکی بانک‌ها گوش به فرمان سیاستگذار پولی می‌دهند یا بازهم چند ماه دیگر شاهد رقابت‌های مخرب سود بانکی خواهیم بود و نقش‌آفرینی بانک مرکزی به عنوان نهاد ناظر و سیاستگذار در این میان چه خواهد بود؟

از سوی دیگر اگر اجرای این طرح نتیجه‌بخش باشد و سیستم بانکی ایران در فضای تازه به اعطای سود کمتر به سپرده‌گذاران فعالیت کند، آیا می‌تواند از شرایط بحرانی و تنگناهای موجود رهایی یابد و فضای اقتصادی کشور را متحول کند؟ بدون تردید رفتار مشتریان بانکی، عملکرد خود بانک‌ها و نظارت دستگاه‌های مسوول در قبولی بانک‌ها در این آزمون سخت بی‌تأثیر نخواهد بود و می‌تواند راه را برای رسیدن به اهداف کلان اقتصادی در فضای پولی و بانکی کشور هموار کند.

روزنامه دنیای اقتصاد / شنبه ۹۶/۰۶/۱۱ شماره ۴۱۳۴ صفحه ۳

اولویت‌های تولید و تجارت اعلام شد

۱۲ گام در سه ماه اول

دنیای اقتصاد: اقدامات ۱۲ گانه وزارت صنعت، معدن و تجارت برای سه ماه اول فعالیت دولت دوازدهم اعلام شد. محورهای برنامه این وزارتخانه با توجه به تبیین و تحلیل وضعیت موجود، احصای اهم قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها و نیز تکالیف مصرح اسناد بالادستی با رویکرد مساله‌محوری تدوین شده و بررسی اقدامات این وزارتخانه برای سه ماه اول فعالیت بیانگر توجه ویژه به ایجاد توازن در حوزه صنعت که از آن با عنوان آمایش سرزمینی یاد می‌کنند است.

«اصلاح و تکمیل و به تصویب رساندن استراتژی توسعه صنعتی، معدنی و تجاری بر مبنای آمایش سرزمینی و توازن منطقه‌ای»، «اجرای طرح ضربتی اشتغال برای ۲۰۰ هزار نفر فارغ التحصیل جوان دانشگاهی»، «تحریک تقاضای خرید داخلی با کارت اعتباری»، «راه‌اندازی نهضت اکتشاف در کشور به‌عنوان پایه توسعه بخش معدن و صنایع معدنی»، «تشکیل ستاد در این وزارتخانه برای شناسایی و تدوین برنامه مناسب به‌منظور کم‌کردن فاصله مناطق برخوردار و کمتر برخوردار»، «اجرائی کردن بسته حمایت از صادرات، توقف رشد منفی صادرات در سال جاری و تلاش برای افزایش آن تا پایان سال»، «اصلاح فرآیندهای صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری و روند جلب سرمایه‌گذاری خارجی»، «تعریف برنامه ویژه و استراتژیک برای گسترش و تعاملات تجاری و منطقه‌ای»، «تدوین نظام تکریم و تجلیل از کارآفرینان برتر در جهت توسعه فرهنگ کارآفرینی»، «پیگیری و افزایش سرمایه صندوق‌ها و اجرائی شدن بند پ ماده ۴۳ در لایحه بودجه ۹۷»، «پایه‌گذاری و نهادسازی برای صنایع نوآورانه»، «نهادسازی برای توسعه صنایع کوچک و روستایی» را می‌توان ۱۲ اقدام اصلی وزارت صنعت، معدن و تجارت برای سه ماه اول فعالیت دولت دوازدهم دانست. برنامه‌هایی که وزیر صنعت، معدن و تجارت اجرائی کردن برخی از آنها را به سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استان‌ها واگذار کرده که در این خصوص می‌توان به بازارگشایی و توسعه صادرات غیرنفتی با تکیه بر بخش خصوصی اشاره کرد، اقدامی که اجرائی کردن آن به عهده سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استان‌های برخوردار گذاشته است. در کنار برنامه‌های اعلام شده محمد شریعتمداری در اولین نشست خود با روسای سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استان‌ها از ابلاغ سیاست‌های جدید تنظیم بازار خبر داد و اعلام کرد در «زمینه‌های خصوصی سازی، ارتقای سطح دانش بنگاه‌ها، توجه به معادن و اشتغال مناطق محروم» در دولت دوازدهم قدم‌های بیشتری برداشته خواهد شد.

صنعت در سه ماه اول

برنامه‌ریزی در تمامی مناطق، بخش‌ها و استان‌های کشور در تمامی ابعاد از جمله راهکارهای دستیابی به اهداف رشد و توسعه کشور در سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ محسوب می‌شود. آمایش سرزمینی را می‌توان یکی از اولویت‌های اصلی دولت یازدهم دانست که در برنامه راهبردی این وزارتخانه نیز گنجانده شد، اولویتی که با آغاز به‌کار دولت دوازدهم در صدر برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار گرفت؛ به‌طوری‌که ایجاد توازن در حوزه صنعت در مناطق جغرافیایی را می‌توان از برنامه‌های مهم این وزارتخانه اعلام کرد. تحقق این مهم در حوزه صنعت در برنامه سه ماه اول فعالیت دولت دوازدهم در قالب «اصلاح و تکمیل و به تصویب رساندن استراتژی توسعه صنعتی، معدنی و تجاری بر مبنای آمایش سرزمینی و توازن منطقه‌ای» پیش‌بینی شده است. در برنامه راهبردی تدوین شده در دولت یازدهم پنج معیار برای ارزیابی تعیین طرح‌های اولویت‌دار در استان‌های کشور مورد توجه قرار گرفته که در این خصوص می‌توان به «سطح دسترسی به منابع (مواد اولیه، آب، برق، گاز و راه)، سطح دسترسی به نیروی انسانی ماهر، سطح دسترسی به تکنولوژی مورد نظر، میزان قرار داشتن در زنجیره ارزش رشته فعالیت و همجواری و نزدیکی استان به بازار مصرف» اشاره کرد. اولویت‌هایی که باید دید در دولت دوازدهم نیز مدنظر قرار خواهد گرفت یا شاهد تغییراتی در برنامه راهبردی تدوین شده در دولت یازدهم خواهیم بود.

در این خصوص «تشکیل ستاد در این وزارتخانه برای شناسایی و تدوین برنامه مناسب به‌منظور کم کردن فاصله مناطق برخوردار و کمتر برخوردار» نیز در دستور کار قرار گرفته که این امر می‌تواند توازن صنعتی در کشور را سرعت دهد. در کنار اقدامات مذکور وزیر صنعت، معدن و تجارت برای سه ماه اول فعالیت خود «نهادسازی برای توسعه صنایع کوچک و روستایی» را نیز در دستور کار قرار داده که با این شرایط می‌توان آمایش سرزمینی را در صدر برنامه‌های این وزارتخانه قرار داد. تحریک تقاضای موثر در بازار را می‌توان یکی دیگر از برنامه‌های وزیر صنعت، معدن و تجارت دانست. برنامه‌ای که در دولت یازدهم نیز در راستای خروج بازار از رکود در دستور کار قرار گرفت، اما اجرائی کردن آن با چالش‌های بسیاری مواجه شد و نتوانست اثرگذاری چندانی در بازار داشته باشد. حال در دولت دوازدهم این طرح مورد توجه قرار گرفته به‌طوری‌که وزیر صنعت، معدن و تجارت در مراسم معارفه خود نیز بر تحریک تقاضای موثر در کشور تاکید کرد. اقدامی که شریعتمداری معتقد است در صورت تحقق آن شاهد رشد بخش صنعت خواهیم بود. توسعه بخش معدن و صنایع معدنی را می‌توان یکی دیگر از اولویت‌های دولت دوازدهم در بخش معدن دانست. بخش معدن از جمله بخش‌هایی است که با وجود داشتن پتانسیل بالا در کشور در سال‌های اخیر مهجور مانده و حال دولت دوازدهم سعی دارد تا با راه‌اندازی نهضت اکتشاف در کشور رشد این بخش را رقم زند. در برنامه راهبردی وزارت صنعت، معدن و تجارت که در دولت یازدهم تدوین شده سهم بخش معدن در تولید ناخالص

داخلی در سال ۹۴ برابر با ۱/۲ درصد اعلام شده که این سهم در سال جاری باید به ۱/۵ درصد برسد و در سال ۱۴۰۴ نیز سهم ۲ درصدی برای این بخش در تولید ناخالص داخلی پیش‌بینی شده که تدوین برنامه‌ای موثر برای این بخش الزامی است. توقف رشد منفی صادرات در سال جاری و تلاش برای افزایش آن تا پایان سال جاری از برنامه‌های وزارت صنعت، معدن و تجارت برای سال جاری محسوب می‌شود. براساس آمار اعلام شده از سوی گمرک در ۵ ماه منتهی به مردادماه روند صادرات از لحاظ وزنی افتی حدود ۸ درصد و به لحاظ ارزشی افتی نزدیک به ۵ درصد داشته است و با توجه به هدف‌گذاری صورت گرفته می‌توان گفت شریعتمداری سعی دارد تا این روند را متوقف کند و به این طریق رشد منفی صادرات را به مثبت تبدیل کند. برای تحقق این مهم نیز این وزارتخانه «تعریف برنامه ویژه و استراتژیکی برای گسترش تعاملات تجاری و منطقه‌ای» را در دستور کار قرار داده است. در خصوص جذب سرمایه‌گذاری خارجی نیز که بعد از لغو تحریم‌های بین‌المللی به یکی از هدف‌های اصلی این وزارتخانه بدل شد نیز در سه ماه اول فعالیت دولت دوازدهم «اصلاح فرآیندهای صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری و روند جلب سرمایه‌گذاری خارجی» در دستور کار قرار گرفته است. رفع موانع موجود در جذب سرمایه‌گذاری خارجی و ایجاد شرایط امن برای سرمایه‌گذاران از جمله اقداماتی است که در این زمینه مدنظر قرار گرفته است.